І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 165. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 3-го ВЕРЕСНЯ 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, SEPTEMBER 3, 1964 No. 165. VOL. LXXI.

РОБІТНИЦТВО ПІДТРИМУЄ КАНДИДАТІВ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПАРТІЇ

Вашингтон. — Головна Рада Американської Федерації Праці — Конгресу Індустріяльних Організацій 1-го вересня вирішила, щоб зорганізоване робітництво в цьогорічних виборах в дні 3 листопада підтримувало президента Джансона та сенатора Ґюберта Г. Гомфрі — як головних демократичних кандидатів. В окремій заяві закликається кожного члена робітничої спілки до підтримки демократичних кандидатів на президента і віце - президента. В цій заяві одночасно атакується республіканського кандидата на президента сенатора Беррі Ґолдвотера та кандидата на віце - президента конґресмена Вілліяма Е. Міллера. Сенатора Ґолдвотера називається „імпульсивною людиною", яка не зможе дбайливо вирішати справ, і яка не є свідома основних людських потреб та не зможе відповідно реаґувати на делікатні міжнародні проблеми. Неприхильно говориться в заяві АФП - КІО про республіканського кандидата на віцепрезидента — конґресмена В. Е. Міллера і твердиться, що він не має таких прикмет, які робили б його здібним зайняти друге становище в цій країні, не говорячи вже про те, щоб він міг, на випадок потреби стати президентом ЗДА. В Ню Йорку стейтовий Відділ АФП-КІО в дні 31-го серпня на зборах 1 500 делеґатів вирішив в цьогорічних виборах підтримувати обидвох демократичних кандидатів — Л. Б. Джансона і Г. Г. Гомфрі. Але делеґати не погодилися на те, щоб підтримувати головного прокуратора Роберта Ф. Кеннеді як сенаторського кандидата в нюйоркському стейті. Голова стейтової організації АФП - КІО Реймонд Р. Корбетт і посадник Ню Йорку Р. Ваґнер гостро критикували республіканського кандидата сенатора Ґолдвотера, називаючи його екстремістом, реакціонером і підпалювачем війни. Корбетт закликав зорганізоване робітництво не голосувати за Ґолдвотера. Деякі делеґати є за те, щоб підтримувати як кандидата на сенатора респуб. кандидата сенатора Беннета Кітінґа.

Роберт Кеннеді найменований на сенаторського кандидата в Ню Йорку

Ню Йорк. — Стейтова Демократична Конвенція 1 вересня найменувала головного прокуратора Роберта Ф. Кеннеді на сенаторського кандидата, про яке то становище старається республіканський сенатор Кеннет Б. Кітінґ. Номінація відбулася у великій залі Арморі при 34-ій вулиці в присутності 6 000 делегатів і гостей. Кеннеді дістав 968 голосів, а конґресмен Семюел Стреттон тільки 153. Він признав свою поразку та бажав Кеннеді успіху у виборах, заявляючи, що робить це як — „добрий демократ". Стреттон виступав проти номінації Кеннеді як проти кандидата з чужого стейту. Приймаючи номінацію, Кеннеді відповідав на цей закид своїх демократичних противників і сказав, що він не створює жадного нового випадку своєю кандидатурою в Ню Йорку, бо перший сенатор цього стейту Руфус Кінг був із Массачузетсу, а проте добре працював для Ню Йорку у Вашингтоні. Кеннеді вказав на те, що на кожного мешканця Ню Йорку, що народився в цьому місці, припадає один мешканець, який став нюйоркчанином через вибір. Кеннеді заявив, що він належить до цієї другої катеґорії нюйоркчан, і що до них належав і колишній нюйоркський губернатор Томас Е. Дюї. „Вірю в те, казав головний прокуратор, що виборці в цьому стейті справедливо оцінять 13-річну мою працю як публічного працівника, понад трирічні осяги на становищі члена президентського кабінету, а також і моє зобов'язання, що подібно старатимуся буду працювати і в майбутньому. Я не прошу про ніщо більше". Присутні прийняли номінацію Кеннеді із захопленням, оркестра заграла — „Коли сміються ірляндські очі" під час оваційних вигуків залі.

Засновано новий Відділ УНСоюзу в Пенсилвенії

Редінґ, Па. — Минулої неділі 30 серпня 1964 року тут відбулися святочні, а водночас ділові збори, на яких покладено основи під новий Відділ Українського Народного Союзу в цій невеликій, але активній українській громаді.

В зборах взяли участь біля 50 осіб старших і молоді, в тому 35 новоприйнятих членів УНСоюзу. Зборами проводила президія в особах д-ра Юрія Білика, голови, Степана Івасечка, секретаря. Збори відкрив організатор Відділу, Степан Гавриш, який виконує не тільки функцію обласного організатора УНСоюзу на східні стейти ЗДА, але водночас є головою великої філядельфійської союзової округи, до якої належатиме також новозаснований Відділ. В зборах узяв участь, крім Гавриша, головний секретар УНСоюзу, Ярослав Падох, та голова сусідньої союзової округи з осідком в Алентавні, Па., Іван Зазворський і секретар Відділу УНСоюзу з недалекого Назарету, Па., К. Мич. В своїй промові д-р Я. Падох накреслив довгий шлях, що його пройшов УНСоюз за 70 років свого існування, а з ним вся українська громада в ЗДА і Канаді. Сімдесять років тому утворився був УНСоюз власне в сусідстві Редінґу. В сусідньому Шамокіні ще досі існує перший Відділ УНСоюзу, який став його основою 70 років тому. Творення Відділу в Редінґу в 70-ліття УНСоюзу і

(Закінчення на стор. 7-ій)

В АМЕРИЦІ

● **Кубинські втікачі у ЗДА** заявили, що вони організують свої власні збройні сили в першу чергу з тих 1,113 кубинців, які вернулися з полону на Кубі в 1962-му році. Ці збройні сили вишколюватимуться в одній із латинських держав. Покищо переводиться список добровольців, яких зголосилося вже понад 1,500.

● **Департамент Виховання, Здоров'я і Добродійности** видав книжку під заголовком „Ваші нелітні діти та куріння", у якій закликається батьків до того, щоб дбали про те, щоб їхні діти не курили. В першу чергу батьки повинні самі припинити куріння, щоб дати добрий приклад своїм дітям. Батьки повинні висловити бажання, щоб їхні діти не починали курити.

● **Дев'ять духовних осіб** із трьох віровизнань — протестанського, католицького і жидівського опублікували гостру заяву проти рішення Найвищого Суду ЗДА в справі неморальної книжки Генрі Міллера під заголовком „Тропік оф кенсер" і французького фільму „Любовники". Священики твердять, що рішення Найвищого Суду цієї країни в цих справах є в дійсності поширюванням деґенерації та зміною законів і дозволом на розпусту.

КОНВЕНЦІЇ, З'ЇЗДИ, ЗУСТРІЧІ І ЗДВИГИ УКРАЇНСЬКИХ ТОВАРИСТВ І ОРГАНІЗАЦІЙ ВИПОВНЯТЬ ВЕЛИКИЙ КІНЕЦЬ ТИЖНЯ В ЗДА І В КАНАДІ

Великий кінець тижня, зв'язаний з Днем Праці, проходитиме цього року, як і минулими роками, під знаком з'їздів, здвигів, зустрічей і нарад багатьох українських товариств, об'єднань, зокрема молодечих організацій. В днях 5 - 7 вересня ц. р. відбудуться в різних місцевостях ЗДА і Канади численні зібрання й імпрези, інтенсивна підготова до яких уже закінчується.

Здвиг - Манiфестацiя для вшанування 25-ліття Самостійности Карпатської України

відбудеться у неділю 6 вересня ц. р. заходом ювілейного Громадського Комітету Карпатського Союзу в ЗДА і центральної Управи ОДВУ на Українській Оселі ОДВУ ім. О. Ольжича в Лігайтоні, Па. У програмі святкувань: Служби Божі, молебень на площі і потім о год. 3-ій по пол. манiфестація з участю представників Державного Центру УНР, провідників Уряду і Сойму Карпатської України, як також генералів і старшин Українських Армій.

На закінчення святкувань відбудеться концерт з участю Лігайтонського Хору.

Третій З'їзд Українських Інженерів Північної Америки

з участю членів проводів і членів Українського Технічного Товариства в Канаді та Товариства Українських Інженерів Америки проходитиме в днях 5 і 6 вересня в залях готелю Роял Йорк у Торонті. В програмі передбачені науково - студійні та програмові доповіді, баль та бенкет. З доповіддю виступатиме м. ін. Проф. Олександер Кульчицький, проректор УВУ із Мюнхену.

Зустріч Дивізійників Амери і Канади

відбудеться заходом крайових управ Братства кол. вояків I - ої Української Дивізії УНА у 20 - ліття бою під Бродами в днях 5, 6 і 7 вересня ц. р. на Оселі Української Католицької Церкви в Дрейтон Плейнс біля м. Понтіяк на 28 миль на північ від Дітройту. В програмі зустрічі: наради керівних органів Братства, відзначення роковин бою під Бродами, спільний обід - бенкет, мистецький вечір з участю артистів В. Довганюка і Є. Бельського і забави увечері в суботу і в неділю.

З'їзд Дрогобичан

скликає окремий Комітет в порозумінні з Дрогобицькими комітетами з різних міст ЗДА і Канади до Філядельфії на дні 5 - 7 вересня ц. р. В програмі з'їзду в суботу 5 вересня — слово д-ра Степана Витвицького, президента УНР в екзилі, спогади д-ра В. Пацлавського про Дрогобиччину і доповідь д-ра Л. Луцева про видання Дрогобицького Збірника. В неділю 6 вересня Служба Божа та Панахида за полягли героїв Дрогобиччини й обід - бенкет з промовами, привітами та мистецькою програмою. В понеділок 7 вересня, оглядини історичних місць Філядельфії й околиць. Відбудеться зустріч в залі Горожанського Клюбу про 847 Норт Френклін вул.

Четверту Велику Зустріч Уродженців Лемківщини і Засяння

влаштовує Організація Оборони Лемківщини в неділю 6 вересня ц. р. у місцевості Вотервліт, Н. Й. в Українському Горожанському Клюбі при 402 - 25 - ій стріт. Зустріч буде присвячена справам виселення Лемків і знищення Лемківщини комуністичною Польщею.

31-а Конвенція Ліги Молоді Північної Америки,

відбудеться в днях 4, 5, 6 і 7 вересня ц. р. у Вашинґтоні в залях готелю „Шоргем". У програмі конференції передбачені: нарада, доповіді, панелі, концерт, прогулька кораблем по ріці Потомак, виставка образів українських мистців, гавайський фестиваль, бенкет, танкова забава та ін. Під час Конвенції промовлятимуть Пол Сенкер, директор публічних зв'язків при „Радіо Свобода", професор Л. Добрянський, президент УККА, та інші. На концерті, що відбудеться в рамцях конвенції, виступатимуть між іншими артисти Ольга Павлова (сопрано), квартет бандуристів з Елизабет та Українська Танцювальна Група. Під час панелю на тему „Культурний обмін із Совєтським Союзом" промовлятимуть видатні члени республіканської і демократичної партій. В суботу 5-го вересня учасники конвенції складуть вінок на могилі сл. п. през. Джана Ф. Кеннеді і під пам'ятником Тарасові Шевченкові.

XIII-ий Всеамериканський Манiфестаційний Здвиг СУМА

проходитиме цього року на Оселі СУМА в Елленвіл, Н. Й. в днях 5 до 7 вересня і буде спільний для всього американського терену. Здвиг буде відбуватися під гаслом „Встане Україна" і своєю програмою нав'язуватиме до ювілейного Шевченківського Року і 50-річчя збройного виступу Українських Січових Стрільців. Програма Здвигу охоплюватиме святочний Шевченківський концерт, манiфестацію з промовами, привітаннями і схваленням резолюцій, дефіляду осередків СУМА, як також мистецькі виступи осередків СУМА. В неділю по полудні на спортовому майдані Оселі СУМА відбудуться товариські спортові змагання копаного м'яча між командами „Тризуба" і „Чорноморської Січі".

Шостий Загальний З'їзд Українського Старшого Пластунства,

скликаний Головними Булавними Українського Старшого Пластунства, відбудеться в днях 5, 6 і 7 вересня на Вовчій Тропі в Іст Четтем, Н. Й. У З'їзді візьмуть участь українські старші пластуни із ЗДА, Канади, Европи, Південної Америки й Австралії.

14-ий З'їзд Об'єднання Демократично Української Молоді

відбудеться в суботу і в неділю, 5 і 6 вересня ц. р., в Шикаґо в домі ОДУМ. У програмі З'їзду: вибори комісій, доповіді і дискусії, звідомлення керівних органів ОДУМУ та контрольної Комісії, звіти комісії і вибори нової Головної Управи ОДУМ на Америку, як також Контрольної Комісії і Товариського Суду. З нагоди цього З'їзду буде влаштований у суботу 5-го вересня о год. 7:30 веч. в домі ОДУМ Одумівський Концерт з виступами відомого композитора і дириґента Григорія Китастого, мистецьких сил Шикаґівської Філії ОДУМ, струнної оркестри під кер. А. Степового, струнного ансамблю під керівництвом А. Луппо, дівочого квінтету та ін. Після концерту — забава.

Семінар проблематики Т-ва Української Студіюючої Молоді

влаштовує ідеологічно - політична Референтура ТУСМА уже після Дня Праці в днях 7 до 13 вересня ц. р. на оселі СУМА в Елленвіл, Н. Й. У програмі семінаря передбачені доповіді д-ра М. Богатюка, Мотрі Богатюк, І. Заяця, В. Будзяка, Б. В. Кульчицького, Христини Кульчицької, І .Білинського і д-ра П. Мірчука.

Хрущов нараджується з своїми сателітами щодо тактики супроти Пейпінґу

Прага. — Нікіта Хрущов перевів і далі переводить довгі наради з комуно - чеським президентом Антоніном Новотним та з представниками польських, болгарських і мадярських комуністів. Цікаво, що міністри закордонних справ Польщі, Мадярщини і Болгарії, які прибули до Праги під час перебування там Хрущова, одностайно заявили журналістам, що кожний з них приїхав туди — „на ферії" Загально вважають, що в отих нарадах Хрущова з представниками названих сателітних країн три справи займають передове місце: конфлікт Москви з Пейпінґом і дальша тактика у відношенні до китайських комуністів, — економічні взаємини між СССР і сателітськими країнами у зв'язку з невдоволенням Румунії й деяких інших країн з політики т. зв. Комекону (комуністичний відповідник Европейської Економічної Спільноти), — і справа відношення до Західньої Німеччини. Західні газети твердять, що Хрущов дораджував міністрам закордонних справ Польщі, Мадярщини, Чехословаччини і Болгарії, щоб вони старалися покращати свої взаємини з Західньою Німеччиною, не вирікаючись при тому союзницької приязни з комуністичною Східньою Німеччиною.

Ляоські комуністи не виявляють у Парижі бажання до згоди

Париж.— Наради лідерів таборів — правого, невтрального і комуністичного — які розпочались в цьому тижні у Парижі, не виявляють покищо ніякого поступу. Ляоський прем'єр Суванна Фума зголосив проєкт, щоб невтралізувати так звану Долину Жарр, яка від року є тереном боїв між комуністичним військом з одного боку та державним невтральним і правим військами з друго.

Він погодився на комуністичну вимогу, щоб зреорганізувати уряд з передачею більшої відповідальности представникам комуністів, але жадав, щоб комуністичне військо завернуло на позиції з-перед його останньої офензиви весною цього року. Однак комуністи, тримаючися свого давнього принципу, не хочуть зректися ніякої території, що її обсадили силою.

Представники правого ляоського табору, кол. прем'єр Бун Ум і міністер публічних робіт Нґон Сананіконе заявили, що вони довіряють прем'єрові Суванні Фумі і тому передали йому свої повновласті для розмов з лідером комуністів, Суфанувонґом.

У Бразилії влада припинила радіоавдиції чужими мовами

Куритиба.— На початку липня ц. р. розпорядженням федеральної установи ДНТЕЛ з міста - столиці Бразилія, розісланим до всіх висилень у тій країні, заборонено передавати будь-які програми іншими мовами, крім португальської. У висліді цього розпорядження радіо програма „Українська Хвиля" в Куритибі, у стейті Парана, була змушена припинити всі свої пересилання українською мовою — вістки, коментарі та ін. і тепер провадить пересилання тільки португальською мовою. Ця українська програма передавалась на коротких і середніх хвилях через висильню „Радіоемісора Паранаєнсе" і її було чути також в сусідніх з Бразилією країнах. В одній із останніх програм Української Хвилі", під заголовком „Славетна річниця", сказано: „І в найтяжчих моментах боротьби перед очима українського народу сяють золоті слова Першого Універсалу Української Центральної Ради: Ми самі будемо творити наше життя!" Подаючи це повідомлення, вважаємо, що відповідні українські чинники у Бразилії та інших країнах повинні негайно звернутися з запитами до столиці Бразилії, чому уряд заборонив антикомуністичні програми українською мовою, і вимагати їх відновн.

● **В Австралії** заводять валюту на децимальній базі. Вона обов'язуватиме від 1966 року. Тепер продукують шість різновартних монет. По одному боці буде портрет Єлисавети II, по другому — на кожній монеті якась звірина чи птах.

Традиційний спортовий здвиг молоді на Союзівці відбудеться з кінцем цього тижня

Союзівка. (в. с.) — Вкінці цього тижня, в суботу, неділю і понеділок, в якому припадає Свято Праці відбудуться тут уже дев'яті першості тенісу Української Спортової Централі Америки і Канади. На пяти кортах Союзівки зміряють свої сили більше сотні українських тенісистів з різних сторін ЗДА і Канади. Як і кожного року, прибудуть вони з Шикаґа, Дітройту, Клівленду і Торонта, як теж з Філядельфії, Нюарку і Ню Йорку та інших українських спортових осередків. Ці змагання за звання українських чемпіонів Північної Америки в конкуренціях чоловіків, жінок, юнаків і юначок притягають багато симпатиків „білого спорту" на Союзівку. Святочного настрою набирає цей спортовий здвиг вже від хвилини імпозантного відкриття змагань з піднесенням прапорів і музикою гимнів. А після показу тенісу доброї кляси та завзятих фіналів приходить церемонія вручення чаш УНСоюзу, „Свободи" і Союзівки, яка залишає надовго враження великого спортового свята нашої молоді. Вісім попередніх успішних першостей тенісу були організаційним ділом невтомного інженера Богдана Рака і його співробітників із Карпатського Лещетарського Клюбу. Тому й можна сподіватися, що пройдуть з повним успіхом і цьогорічні українські тенісові першості, коли ними знова кермує досвід цього ентузіяста нашої молоді, і коли імпреза знову відбувається на гостинній Союзівці при співпраці ввічливих господарів імпрези — адміністраторів цієї оселі УНСоюзу. Рівночасно із тенісовими змаганнями відбудуться, починаючи в суботу по полудні, змагання у плаванні за першість УСЦАК. Організатори числять на більшу участь пливаків у цьогорічних змаганнях, а УНСоюз приготовив для переможців медалі, які будуть вручені на вечірній забаві (балю) чемпіонів.

● **У Західньому Берліні** новим командантом тамошньої 6.000-ої американської залоги став 53-річний генерал Джон Франсіс Френклін. Його попередник, генерал Джеймс Полк став командантом 5-го американського корпусу в Західній Німеччині. Новий командант заявив, що американські вояки готові й надалі рішуче дати відпір аґресії проти свободи Західнього Берліну.

● **Японське міністерство** суспільної опіки повідомляє, що теперішня ґенерація японців буде вища на 4 цалі у мужчин і на 9 цаль у дівчат в порівнянні з двома попередніми ґенераціями. Теперішні японські юнаки є мускулярніші, а дівчата кругліші, ані ж у їхньому віці були їх дідусі - бабуні. Діється це внаслідку зросту добробуту в Японії, розподілу молока шкільним дітям та більшого споживання м'яса.

МОСКВА ОСКАРЖУЄ ПЕЙПІНҐ У ЗАЗІХАННІ НА ЧУЖІ ТЕРИТОРІЇ

Москва — Московська „Правда" виступила у вівторок 1 вересня ц. р. з оскарженням на адресу Комуністичного Китаю, що він веде політику територіяльної експансії. Названий орган совєтської компартії покликується на проголошену в японських газетах промову Мао Тсе-тунґа з японськими соціялістами і на видавану від років в Комуністичному Китаю мапу Китаю, на якій, як китайські території — зазначені Бірма, В'єтнам, Корея, Сіям, Маляї, Непаль, Буттан і Сіккім, отож ввесь Південь Азії за вийнятком Індії і Пакистану, — а також совєтські землі на Сибірі і Далекому Сході. „Правда" твердить, що Комуністичний Китай має претенсії до 500.000 квадратних миль нинішньої території Совєтського Союзу. Совєтський щоденник ґаврує ці комуно - китайські зазіхання, покликаючись на непорушність „створених впродовж історії кордонів". А втім, „Правда" признає, що треба відібрати від „колоніялістів" землі, забрані в ході „імперіялістичної експансії", вказуеючи конкретно на Гонґ Конґ і Формозу (Тайвань), до яких ніби Комуністичний Китай має слушні претенсії. Проте виключає такі претенсії, якщо вони стосуються совєтської території, унаслідженої від царської Росії. За твердженням „Правди" Мао Тсе-тунґ мав признати японським соціялістам, що Совєти повинні очистити й звернути Японії Курільські острови, що їх заграбали за Ялтинським договором. „Правда" твердить, що СССР тримає Курільські острови, щоб протиставитись „аґресивній політиці японського імперіялізму". За твердженням „Правди" — китайські комуністи мають на меті зактуалізувати взагалі „так звані територіяльні проблеми" у взаєминах „між різними соціялістичними державами". За західніми коментарями — „Правда" має тут на увазі европейських сателітів Москви — Польщу, Мадярщину, ЧСР і Румунію, що їхні передвоєнні частини державної території опинились після війни в межах Совєтського Союзу. „Правда" заявляє, що ця справа „згори засуджена на невдачу". За найпершими західніми коментарями — ця атака „Правди" виявляє новий етап совєтсько - китайських відносин, коли їхній „ідеологічний" спір насправді переходить у спір двох імперіялістичних великодержав за території. Що стосується китайських претенсій до СССР, то в першу чергу Комуністичний Китай атакує Москву за підпорядкування своїй владі Зовнішньої Монголії. Очевидно, що Совєти твердять, що Монгольнька „Республіка" є вільною і незалежною державою та не хоче стати одною провінцією Комуністичного Китаю.

Президент Танґаньїки виправдує отримування допомоги від Пейпінґу і Москви

Дар ес Салям.— Президент Танґаньїки, яка перевела теж державну унію з сусіднім Занзібаром, Джуліюс Ньєрере скликав пресову конференцію, на якій протестував проти західніх закидів наче б допомога, яку ті дві країни дістають від комуністичного Китаю і Совєтського Союзу, означала приналежність Танґаньїки - Занзібару до комуністичного табору. Він твердив, що вони надалі зберігають політику невтральности та що вони прийняли допомогу від названих комуністичних країн щойно після того, як Британія й інші західні країни поставили були несприйнятливі умовини. Це стосується передусім військового вишколу, що його перейняли на Занзібарі китайські комуністи. Ньєрере запевнив, що Комуністичний Китай прислав усього сім військових інструкторів і чотирьох перекладачів і то лише на час шістьох місяців. Про економічну допомогу, яку зобов'язалися давати СССР, Польща і ЧСР — Ньєрере нічого не говорив, але недвозначно оскаржував західні держави, що вони байдуже приглядались, як Танґаньїка і Занзібар борються з господарськими труднощами і все ще перебувають на примітивному культурному й цивілізаційному рівені.

Американський летун втік з ляоського полону

Вієнціян. — Лейтенант летунства Шарльс Клюссман, що його літак ляоські комуністи збили 6 червня ц. р. над так званою Долиною Жарр і його самого схопили в полон, утік з полону і щасливо добився до Сіяму. Подробиць його втечі покищо не оприлюднено, але офіційно повідомлено, що Шарльс Клюссман цілий і здоровий знаходився на летовищі в Удоні в Сіямі та що відтіль „евакуйовано" його до неназваного ближче місця. Після того, як ляоські комуністи схопили Клюссмана, вони проголосили ніби-то його заяву, що таврувала „чужинецьку інтервенцію" в Ляосі. Дружина лейтенанта Клюссмана живе з двома малими дітьми в Каліфорнії. Вона знала, що її чоловік перебуває живий у полоні, а тепер дістала офіційне повідомлення про його визволення. В комуністичних руках, у Північному В'єтнамі, знаходиться ще американський пільот Еверетт Альварез. Доля його товариша з того самого збитого комуністами літака, лейтенанта Ричарда Сальтера, — не відома.

У СВІТІ

● **Леонід Брежньов,** колишній „президент" СССР, який тепер перейшов на першого заступника Хрущова в партійному секретаріяті, та який приїхав до Риму на похорон італійського комуністичного ватажка Толіятті, пішов, як „турист", оглянути Ватикан. Брежньов, його дружина та совєтський амбасадор у Римі Семйон Козирьов з дружиною відвідали Сикстинську каплицю і Ватиканський музей мистецтва.

● **Новозеляндець Джон Дж. Мейл** працював в централі Об'єднаних Націй впродовж 17-ох років, маючи добрі матеріяльні умовини та цікаву працю у відділі Прав людини. Аж недавно дістав від свого приятеля з Нової Зеляндії книжку з латинською приповідкою: „Неґарно старітися далеко від рідного краю". Він засоромився і подався до димісії та від'їздить до Нової Зеляндії.

● **Індонезійські терористи** пробували запалити газоліновий танк компанії Ессо на острівці недалеко міста - фортеці Сінґапур на Маляйському півострові. Однак підкинена бомба, яка вибухла біля будинку газолінової компанії, знищила коло 200 вікон в будинку, але самого газолінового танку не пошкодила.

● **Варшавська „Трибуна Люду"** лається проти американського дипломата Генрі Кебота Ладжа, який роз'їздив по столицях Західньої Европи, інформуючи тамошні уряди про американську політику в Південному В'єтнамі. Комуно - польський щоденник називає Ладжа „мандрівним продавцем поганого краму".

● **Московська жидівська конґреґація** заборонила трьом своїм членам вступати до синаґоґ, за те, що ніби вони втримували зв'язки з ізраїльськими дипломатами і використовували синаґоґи на „торгування" релігійними книжками. Американська преса пише, що річ іде про синаґоґи в українських містах Київ, Одесса і Чернівці.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Таємні аранжери позаду

Наче ідилічні образки з далекого минулого пригадуються демонстрації негрів у південних стейтах, як вони тихо й мирно приходили й сідали в заборонених їм кафетеріях і ресторанах чи у ждальнях автобусових стацій. До неповторного минулого належить стотисячний демонстраційний похід муринів по вулицях Вашинґтону в обороні законопроєкту про громадянські права, в ідеальному порядку й без будь-якого прикрого інциденту. Яким же контрастом до цих демонстрацій були вуличні заворушення в муринських дільницях Ню Йорку, Рочестеру, Джерзи Сіті, Шикаґо і — минулого тижня — у Філядельфії. Особливо ці останні недавні філядельфійські демонстрації збентежили й схвилювали всіх, без уваги на колір шкіри, розсудливих американських громадян, бож яка це расово - політична демонстрація, коли юрба розбиває і грабує крамниці тих усіх білих власників, які в расово - мішаній, чи пак здебільша чорній дільниці, співживуть, співпрацюють і торгують з муринами та всім своїм способом життя довгими роками доказують свою ворожість будь-яким расовим бар'єрам? !

Тому наче автоматично насунулись не тільки коментаторам американської преси, але й самим лідерам муринського світу в Америці сумніви: чи це був спонтанний вибух ірраціональних почувань, як найпримітивніша реакція на несправедливість та соціяльно - економічне упослідження, — чи може це були події заздалегідь „назимно'' запляновані, вирежисеровані й із одного центру керовані? Чи це була дійсно тільки муринсько - расова демонстрація, чи лише один із пречисленних актів плянового сіяння анархії, щоб внести в мільйонове місто і в усю країну елемент безпорядку і страху, спровокувати поліцію на репресії і дістати атути для кампанії проти державної влади? Такі сумніви, як згадано, зродились не тільки у білих спостерігачів, але й у розсудливіших муринських громадян. Ось один із керівних муринських лідерів в Америці, екзекутивний секретар Крайової Асоціяції для поступу кольорових людей, Рой Вилкінс, заявив: „Поширюється підозра, що останні расові заворушення в північних містах були заплянoвані, і особи, які їх розпочали та провели, були оплачені''. Рой Вилкінс звертає увагу на різні дуже подібні риси в отих вуличних заворушеннях у кількох містах, наче за одним зразком, наче за одним пляном, і тому вимагає, щоб покликані для цього державні чинники провели докладне слідство: яка справжня ґенеза тих заворушень, хто їх організував і хто ними керував.

Можна було наперед сподіватися, що комуністичні майстри світової конспірації не проминуть такої прегарної нагоди, як расовий конфлікт в Америці, щоб ту нагоду використати для власних цілей. Не з любови до муринів і не з прив'язання до принципу рівности всіх людей, а для того, щоб сіяти заколот, щоб дискредитувати американську державу та її провід, підривати основи державного ладу. Ясно, що більшість тих недолітків, які з вікон і з дахів обкидували камінням поліцистів, били вікна в крамницях і плюндрували всякий крам, не здавали собі справи, що вони — тільки знаряддя в руках режисерів драми зовсім іншого змісту. І так, „Філядельфія Інквайрер'' застерігався у коментарі про ті заворушення, що він не знає, хто був дійсним їх організатором, але стверджував, що там діяли „фахові вишколені аґітатори''. Ось так еру „співіснування'' і тих найбільших демократичних свобід, що їх так яскраво підкреслюють рішення Найвищого Суду, використовують — нацьковуючи муринську вулицю — найбільші вороги свободи і рівности .

Сьогодні по 25 роках

1-го вересня 1939-го року, двадцять п'ять літ тому, німецькі літаки збомбили більшість польських міст, і німецькі танки, артилерія й піхота рушили в наказаний Гітлером похід на завоювання Польщі, що й було довершене за не цілих вісімнадцять днів. Гітлерівський „бліцкріґ'' закінчився тотальним розгромом польської держави, але водночас із цим став початком загальної і затяжної другої світової війни, яка тривала майже шість років і закінчилася суцільним розгромом будованого на терорі й підбоях німецького „Третього Райху''.

У висліді цієї другої світової війни були розгромлені не тільки Німеччина, Італія, Японія та їхні союзники, але великого спустошення і важких втрат зазнали теж переможці — західні держави з їхнім зрадницьким союзником — Совєтським Союзом. В загальному брало участь у цій війні п'ятдесят три держави і коштувала вона життя двадцяти трьом мільйонам вояків, що впали в боях, і двадцяти вісьмом мільйонам цивільних людей, що згинули внаслідок воєнних дій і гітлерівських та совєтських народовбивчих акцій. Чи не найбільших втрат людських і матеріяльних зазнала Україна під час німецьких офензив у 1941 - 42 рр. і в 1943 - 1944 роках, під час совєтського контрнаступу. Відмічаючи 25-ту річницю вибуху другої світової війни, історики й публіцисти, як також загальна опінія всю відповідальність за спричинені нею страхіття, жертви в людях і в матеріяльних добрах складають на божевільного Гітлера та сфанатизованих ним німецьких нацистів. Водночас із цим промовчується або применшується ролю і відповідальність Москви за цей світовий катаклізм. Підписанням „договору дружби'' із Гітлером в днях 23-24 серпня 1939-го року Сталін і його тодішні соратники, включно з Молотовим і Хрущовим, випустили гітлерівську потвору на поневолення, нищення і пустошення світу. Це вони своєю згодою, купленою за вільну руку у відношенні до балтійських народів, Польщі та інших країн Східньої Европи, санкціонували гітлерівську аґресію і екстермінаційні пляни Гітлера, „благословили'' його на започаткування другої світової війни. І, з другого боку, це Гітлер своєю несамовитою народовбивчою політикою уможливив Москві, уже як „союзникові'' західніх держав, використати цю війну для дальших загарбницьких аґресій, у висліді яких змарновано всі користі з перемоги над нацистською Німеччиною та фашисткою Італією, і в світі постали нові вогнища конфліктів і неспокоїв, що можуть привести до ще страшнішого, як друга світова війна, нуклеарного катаклізму.

Так само, як головними причинами другої світової війни були несправедливі мирові договори і вирішення переможних альянтських держав, зокрема недотримання шляхетних ідей і принципів самовизначення визволених внаслідок війни націй і навіть поґвалтування цих ідей і принципів у Версальському та інших договорах, подібну спадщину залишила й друга світова війна. Загрозу третьої світової війни, що звисає над світом, збільшують в теперішній час головним чином московські поневолювачі, єдині, що користають із здобутої над Гітлером перемоги. І сьогодні, як у двадцятих і тридцятих роках, безпосередніми причинами нової війни можуть стати знову ж потоптані переможцями принципи самовизначення народів, толерування вільними державами світу московського загарбництва і колоніялізму, примирливість у відношенні до московської тиранії і тероризму. Ситуація нині така, що один наказ котрогось із комуністичних самодержців у Кремлі може привести до знищення вже не десятків, а соток мільйонів людей.

СОВЄТСЬКЕ „ПРАВОСУДДЯ''

На тему совєтського „правосуддя'' протягом цього року появилося в Америці аж дві публікації. Кілька місяців тому проф. Геральд Дж. Берман випустив книжку „Юстиція в СССР'', а в половині вересня, також в Ню Йорку, вийшла книжка Джорджа Файфера „Юстиція в Москві'', накладом видавництва Саймона і Шустера.

Перший автор подає аналізу совєтського „правосуддя'', так би мовити, з всесоюзної точки зору, а другий за пункт обсервації обрав столицю червоної імперії, кількамільйонову Москву. Шляхом американсько - совєтської угоди щодо культурного обміну цей талановитий адепт міжнародного права перебув один рік у Москві, на місці опрацьовуючи свою тему. Він пильно нотував ретушовані цензурою нотатки у пресі про хуліганство, кримінальні злочини, родинні або соціяльно - політичні скандали, які знаходили свій епілог у судовій залі цієї централі світового комунізму.

На превелике здивування американських рецензентів, Джордж Файфер, укладаючи свою працю, як виходить, зовсім не знав про таку ж саму тематично публікацію Ґ. Бермана, видану кілька місяців раніше. До свого нелегкого завдання приготовлявся Дж. Файфер довго і ретельно; під час правничих студій у Гарвардському й Колумбійському університетах він вивчав літературу про совєтське судівництво, писану здебільша російською мовою. Окрім фахового знання, Файфер відзначається непересічним письменницьким хистом: його статті про совєтське судівництво, друковані в американських журналах, пригадують новелі Горького або Чехова, так звітують американські рецензенти.

Збираючи матеріяли з терену Москви, Файфер довгими годинами пересиджував по різних судах, вислухуючи промови прокурорів і оборони у справах злодійства, хуліганства, підпалів, грабунку, убивства, розводів, нищення державного майна тощо. Він звертав пильну увагу на методику праці большевицьких органів „правосуддя'', стежив за поведінкою позбавлених ініціятиви совєтських адвокатів, а також аналізував поведінку оскаржених, свідків і представників безпеки.

Найсильніше вражали автора випадки, коли під час судових процесів забирали в „холодну'' свідків, що замотувались у своїх свідченнях або що їх для певних цілей замотувала прокуратура.

Автора глибоко вразила засада комуністичного „правосуддя, згідно з якою оскаржений є винним задовго перед рішенням суду. Нещасний раб Божий, — який опиняється на лаві підсудних, за всяку ціну мусить доказати суддям і прокуратурі свою невинність. Така правнича перверсія належить до фундаментальних засад совєтського судівництва, і, на думку автора, такою зостанеться надовго.

Автор завважив, що совєтські судді грають куди більшу ролю, як судді у Великобританії і ЗДА. Парадоксально, що така форма судівництва не лише в СССР, але й в сателітних країнах носить претенсійну назву „народного суду''.

Окрім сказаного, совєтський підсудний носить на своєму сумлінні баляст, якого не знає кодекс моралі жадної в світі країни. Совєтський підсудний несе відповідальність не лише за доконаний ним незаконний або протизаконний акт, але й за те, що не виконав завдання, яке тяжить на ньому титулом „совєтського громадянства''. Нещасливцеві приходиться оправдуватися на судищі аж із двох „злочинів'': щодо певного переступу цивільного права і щодо порушення морального кодексу „чистоти'' совєтського громадянина.

Московські судді у розмовах з Джорджом Файфером заявляли йому, що в совєтській державній системі число переступів кримінального порядку з кожним роком меншає внаслідок „защеплення комунізму в масах'' . . . Із запровадженням комунізму, казали московські судді, наступить повна ліквідація кримінальних переступів.

Ці твердження комуністичних „охоронців права'' заперечує щоденна статистика, каже автор книжки „Юстиція у Москві''. Кримінальна хроніка в часописах зростає з кожним днем, хоч комуністична преса старається її промовчувати. Столична й провінційна преса б'є на сполох лише тоді, коли злочинці загрожують безпеці країни, її індустрії, господарству. Це — головні переступи в країні серпа й молота, інші прогріхи нерозривно пов'язані із демонічною системою комунізму.

О. Т.

Виставка „атому для миру'' в Женеві

Женева.— У Женеві відкрито під протекторатом Об'єднаних Націй міжнародну виставку атомової енергії, стосованої для мирових цілей. У виставці беруть активну участь із своїми експонатами 18 країн, а більше 70-ти держав зголосили приїзд своїх делеґацій. Виставку відкрито висвітленням 4-хвилинного кольорового фільму, на якому президент Джансон виголосив до учасників промову про вартість атомової енергії для мирових цілей. Президент твердив, що знаходимося на порозі атомового віку, коли-то атомова енергія знаходитиме щораз ширше застосування — не для воєнного знищення людства, а для благословенних цілей. Конкретно, Президент повідомив, що ЗДА почали вже співпрацювати з Совєтським Союзом, Мехіко та Ізраїлем у ділі перетворювання за допомогою атомової енергії морської води у питну воду. „Прийде час - казав президент, що одна атомова стація зможе продукувати сотні мільйонів ґальонів питної води і давати велику силу електричної енергії''. Президент ствердив, що З'єдинені Держави видаткували вже 1.600.000.000 дол. плюс 500 мільйонів приватного капіталу на експерименти з стосуванням атомової енергії для мирних цілей та на створення такої електрівні з погоновою атомовою енергією, яка грошово витримувалаб суперництво електрівні водної. Президент заповів, що всі винаходи, як стосувати атомову енергію для мирних цілей, будуть загально оприлюднювані. На відкриття тієї виставки в Женеві був приявний також генеральний секретар Об'єднаних Націй У Тант.

Іван Фізер

ЧИ ПОТРІБНО ВИВЧАТИ СЛАВІСТИКУ?

Студії славістики в Америці значно відмінні від студій в Европі. Своїми програмами вони ширші, різноманітніші і, я сказав би, експериментальніші. В їх обсяг входять курси з інтелектуальної історії слов'ян, загальні огляди літератур, курси з обмеженим предметом уваги і т. д. Студентам славістики рекомендуються курси з історії слов'ян, антропології, географії. Методологічно курси з лінґвістики більш-менш розглядаються структурально, а курси з літератури коливаються від крайнього соціологізму до теж крайнього формалізму. В семінарі студенти часто розглядають теми, які виходять поза межі славістики. Студенти користуються широкою свободою у виборі семінарійних тем, маґістерських тез, а то й докторських дисертацій.

Все це не означає, що славістика в Америці перебуває в стані перманентної флюктуації. Майже всі програми, з малими відхиленнями, мають той самий характер. У цих програмах, одначе, домінують курси з русистики. На другому місці стоїть польоністика, — сербсько - хорватська мова, чеська, а на останньому українська.

В організації цих програм значну ролю відіграє своєрідний „педагогічний прагматизм''. Слов'янські відділи зацікавлені не тільки в підготові вчених славістів, але також і в підготові педагогів для коледжів та середніх шкіл. Попит на викладачів російської мови і літератури найбільший. Це в свою чергу зумовлює односторонність програм слов'янських відділів. Думаю, що проросійські впливи в тому відношенні часто переяскравлені. Я певний, що коли б раптом виник попит на викладачів, скажімо, лужицько - сербської мови, то слов'янські відділи ввели б курси з цієї мови.

Одначе, цей „прагматизм'' часто робить американську славістику односторонньою, зводить її до русистики, і увага студентів, хоч-не-хоч, у відношенні до інших слов'янських народів усувається на задній плян. Сам студент, свідомий практичного боку своїх студій, вибирає русистику. Такий стан потягає за собою низку дальших наслідків. Наприклад, бібліотеки, в першу чергу, поповнюються працями з русистики; діяльність студентських гуртків, доповіді, коммеморативні відзначення в основному орієнтуються на російську тематику. Така незрівноваженість у програмі має також психологічний ефект: американський студент не може не захоплюватись величчю поодиноких аспектів свого предмету. Часто це породжує інерцію в розгляді неросійських тем порівняно до захоплення слідного в опрацюванні російських тем.

Але, не дивлячись на цей бік справи, студії славістики в Америці вимагають від студента великої снаги.

Україніка в американській славістиці

Українська мова і література, як ми вже згадували, стоять на периферії славістичних студій. Є лише декілька вчених, які систематично вивчають проблеми української мови. Українською літературою не займається тепер ні один американський славіст. Проф. Меннінг, який викладав українську літературу в Колумбійському університеті, в цій ділянці нечинний. І так педагогічно українська мова та література при слов'янських відділах майже не заступлена. Спорадично докторанти славістики пишуть свої роботи на українські теми, звичайно при умові, що в даному відділі є компетентний професор.

Краще стоїть справа з україінікою в славістичних публікаціях. Бібліографічні показники (The American Bibliography of Russian and East European Studies) щороку подають серію друкованих праць з української філології, фолкльору, літератури. Однак, впадає у вічі відсутність американських авторів. До цього треба додати, що спеціяльної антиукраїнської конспірації немає. Добрі праці мають шанси появитися друком.

Українці - славісти

Українців - славістів, пов'язаних з американськими високими школами, нараховується добрий десяток. Більшість із них викладають курси з русистики. Молодих адептів славістики мало. Дотепер з докторським дипломом закінчило славістику тільки 6 українців (4 в Пенсилвенійському, а 2 в Колумбійському університеті).

Український загал часто виявляє здивовання, а то й осуд тих українських професорів, які викладають курси із русистики. Мовляв, як може українець навчати мови нашого північного сусіда? Для того, щоб отримати позицію викладача російської мови, кандидат мусить мати докторат, друковані праці, а часто й викладацьку практику. Без цих передумов академічний аванс неможливий. Тактика „стримування'' в цьому відношенні ніяк не сприяє на ріст русистики в американських школах. Помиляється той, хто думає, що американці нездатні на повне опанування цієї мови. Тепер є вже десятки молодих американських славістів, які не тільки знають цю мову, але знають і її лінґвістичні властивості та нюанси.

Часто українці думають, що вони знають цю мову, а насправді калічать її немилосердно. Українець - славіст, викладаючи російську мову, має ідеальні можливості вказувати на структуральні різниці поміж українською та російською мовами. Він, як ніхто інший, має можливість ліквідувати в зародку погляд на „общерусскость'' трьох слов'янських мов. З особистої практики знаю, що всі ці студенти, які брали в мене курси з літератури чи з мови, завжди будуть пригадувати схему поділу східнослов'янських мов, завжди будуть знати, що і культурно і мовно Україна, це окремий субстрат.

Викладати мову і літературу так само важко, як викладати будь-який інший предмет. Вчителі з російською матірною мовою часто виявляються кепськими педагогами. Їхній науковий апарат часто обмежений, їхнє знання англійської морфології та синтакси слабе. Наслідком цього контакту між студентами й учителями немає. Від славіста вимагається таке саме знання предмету, як і від усякого іншого вченого. Славіст мусить систематично займатися дослідчою роботою, публікувати свої праці.

Українські теми

Чи українець - славіст обов'язково повинен приділяти свою увагу передусім українській тематиці? Коли він українець, то нормально, що предметом його зацікавлення має бути україніка. Коли ж він вивчає проблеми іншої мовної групи, то спеціяльного зобов'язання супроти українських тем у нього немає.

Звичайно, побажаним є, щоб українці - славісти розробляли українські теми, стимулювали інтерес студентів до цих тем. Однак, важливішим за все є те, щоб вони були об'єктивними. Прапаґанда за всяку ціну, безконечне переконування американських колеґ в українській правді нічого не дають. Навпаки, вони створюють скептицизм, упередження. Всяка тенденційність шкодить. Українець-славіст у першу чергу повинен бути вченим. Ступінь його наукової об'єктивности є показником його патріотизму.

Славістика як професія

Нам не відомі спеціяльні причини порівняльно малого зацікавлення славістикою. Припускаємо, що основною причиною є уявна безперспективність професійного застосування славістичних студій. Правда, славіст не має таких широких та безпосередніх можливостей праці, як, скажемо, лікар. Основною, а покищо й виключною, працею для славіста є педагогічна праця. Для того, щоб задовільно влаштуватися на роботу, кандидат мусить заавансуватися в своїх студіях далі, як, скажемо, лікар. Для заповнення вакансії адміністрація школи, як правило, розглядає декілька кандидатур і, як правило, вибирає найкращого кандидата. Крім того, кандидат не завжди влаштовується на роботу там, де йому хотілося б, а там, де існує відкрита вакансія.

Особистий вибір школи, навчальних дисциплін приходить після років наполегливої праці, публікації, загального визнанням. Але сьогодні можливості педагогічної праці для тих, які здобули докторат, широкі. Зацікавлення славістикою зростає з кожним роком. Той, хто любить педагогічну і дослідну роботу, кого полонить проблематика слов'янського світу, хай не лякається труднощів.

„Де наша молодь?''

(Голос у дискусії)

Деякі цікаві й корисні пропозиції подає М. Куропась, щоб втягнути і вдержати нашу молодь при українському громадському житті. Але, на мою думку, він поминув одну важливу справу: культурний рівень у різних ділянках нашого життя.

Наші імпрези. Малі осередки звичайно не дуже світло виглядають під цим оглядом, але й у більших також рідко бачимо ми першорядні твори і першорядних виконавців. Молодь, яка має вже вироблений смак, не може бути задоволеною, не може мати духову поживу і виховуватися на третьорядних імпрезах.

Наша преса. Де наша справжня критика? Влаштовуємо величаві імпрези („Відьма'', Шевченківські імпрези), на яких маємо немало різного роду недотягнень (підбір матеріялу, виконання, сили і т.д.), але в часописах тільки похвала і самопохвала. Критичну аналізу рідко можна зустріти на сторінках преси. Чому редакції не анґажують для цього музик та інших фахівців? Тепер третьорядне і першорядне дістають однакову оцінку. Ми боїмося степенувати успіхи, уточнювати рівень. Який тоді ж може бути поступ?

Плекання нових кадрів. Наше громадянство, зокрема наші молодечі організації, не звертають належної уваги на вишкіл нових сил у ділянках літератури і мистецтва. Багато є танцювальних ґуртків, духових та мандолінових окрестр, спортових дружин, — але де найважливіше? Хто буде нашими редакторами, письменниками, поетами, науковцями з ділянок українознавства? Чи не найвища пора звернути належну увагу на інтелектуальне виховання молоді?

Дуже часто відкидаємо від себе нашу молодь, ставлячи замалі вимоги до себе, до рівня культурного життя. Наша думаюча молодь має також вимоги і смак, то чому не показати їй нашу грамаду з кращої сторони? Тоді напевно бачитимемо більше молодечих облич там, де їх тепер бракує!

Лариса М. Л. Онишкевич

Софія Парфанович

У ГОРІХОВОМУ САДУ

(Перед з'їздом бувших учениць гімназії Сестер Василіянок у Львові)

(2)

Але чомусь ми радо гралися разом, хоч то не випадало з старшими на рік приязнитися „смаркачам''. До того ж Дарка називала мене „Зоською'', а я того не любила, бо в нас була служниця Зоська. Потім знову дзвінок.

Юльцьо Левицький був поставний, стрункий і мав темну, доволі довгу бороду і карі очі. Може навіть дехто підкохувався в ньому. Він розказував про Єгипет і піраміди, про королеву Клеопатру, про висячі сади Семіраміди, про Картаґіну.

За вікном була осінь. Золоте сонце крізь шкільні вікна ласкаво мережало стежки на лавках, на зшитках і на головах дівчаток, що похилились над зшитками. Відкіля, відкіля несло воно нам привіт? Вже бо світ поширювався до безкраю. Може Юльцьо вмів його нам поширити, а може молодеча уява яскраво малювала широкий світ: африканські степи і праліси роїлися безліччю диких тварин, копальні Йоганнісбурґу обіцяли безцінні самоцвіти, водоспади Вікторії своїм шумом глушили тугу за широким світом. На стіні висіли картини з ґайзерами у Єлловстонпарку, з грімкою Ніяґарою. Там була предивна, чарівна Америка. І хто міг знати, що оті дівчата розсіються колись по світі, і світ стане для них дійсністю, світ далекий, з чарівних книжок і картин?

І знову перерва, і ми забували далекі мандрівки Юльцьових годин і вибігали в сад. Була це наче з отих книжок зачарована, заборонена країна. Одна дірка в паркані, один виламаний кілок і, коли тебе не помічали, ти могла пропасти в саду. Нам він видавався страшенно великим, і стежки в тій його частині, що прилягала до монастирського саду на Зибликевича, не кожному були знані. А там цвіли осінні квіти, червоніли на гілках яблука, грушки падали на смарагд травника і великі горіхові дерева час від часу скидали тобі ласкаво горіх. О, вилізти на дерево й зірвати сливку! Але швидко, щоб не надійшла яка сестра і не зловила на лихому вчинку. А потім сховати ту сливку у кишеню чи в рукав, сливку, зірвану з дерева, що пахне осінню й смакує медом. Одна-єдина, але який скарб, який чар!

Що?! Вже десь дзвінок. Ледве долітає до саду. Бігцем.

Ось вже Бобцьо-Боберський входить в клясу пружиним кроком спортовця. З-над темно русявої борідки прозорисні, розумні очі. Говорить виключно по-німецьки, ні словечка по-українськи. Але яке щастя, яка насолода дістати назад свій зшиток з дописною червоним чорнилом, дрібним, гранчастим письмом „зер ґут'', і ще до цього: „учениця завдала собі труду'' або „старанно вивчене й добре опрацьоване''. Оці дописки наймиліші і давали радість на довгі тижні. Потім він читав вірш „Проклін співака''.

Слова Боберський вимовляв протяжно і з притиском. Ми бачили розкішну багряну троянду, як розцвітала вона вранці в королівському саду. Королева, чудова, як ангел, кидає її співакові. Старий, суворий король поривається і топить свій меч у молодечих грудях співака. Проклъоном сліпий співак карає злочинця: западається в безодню замок, і тільки руїни його чорніють розсипом каміння.

Завтра кожна з нас декляматиме оцей вірш, і то у вічі цілій клясі. І для не одної, що досі була слабою ученицею, засяє сонце: Бобцьо напише в її зшитку похвалу за добру декламацію. Але для тої, що була досконалою ученицею, померкне радість на довгі дні. Бобцьо бо написав: „Добре вивчене, але не добре виголошене''. Вночі сльози звогчуть подушку і біль образи та розчарування ще довго ятрітиме молоді сподівання. Аж поки ранок не закличе знову до школи і ласкаве горіхове дерево не скине потайки свого горіха. Розлупати чорну шкіру, а під нею свіжа, дерев'яна покрива. І пахне, як пахне! Горіх цей сховати глибоко, радіти ним цілий час науки, принести до дому і з шкаралупи зробити човника і пускати в мисці з водою, а зернятко з'їсти крадькома від інших дітей. Ні, найкращі, найліпші в світі горіхи ростуть в монастирському садку.

Що ж вам ще сказати про школу, нашу школу там, на Длуґоша? Ви любили її, ви любили все: церковцю на Зибликевича і маївку вечірнього травневого часу, ви любили й подивляли сестер у чорних габітах, ви шанували директора і вчителів. Бо ви були підлітками - дівчатками, ви були повні любови, і все, чого ви доторкалися, мало печатку ваших почувань. Ви любили свою лавку й подругу, що сиділа поруч, любили гексаметри й пентаметри, Горація й Софокла, мандрівку в світ. Ви подивляли Шевченка і любили Шашкевича, бо він співав про колодязь студененький на горбку, такий рідний і знаний вам. Ви любили Федьковича за те, що його русин-вояк втікає з Відня, щоб врубати мамі дровець; його гуцули кохають і гинуть з кохання.

Кохання? Воно ще передмріяне лежало перед вами в таємному майбутньому і на сизих стежках невідомого десь ледве прозирало чарівною квіткою. Але тому, що воно ще було в далекому недосяжному, ви кохалися в Ахіллі, стрункому і білому, як дівчина, Аґамемноні, зрілому й сильному володареві, хитрому Одисеєві і . . . в Бобцеві, в Юльцеві чи іншому вчителеві. Потайки, покрадьки і майже несвідомо.

Бо це були перші дні вашої молодости і перші початки почувань.

(Кінець)

ПРОТОКОЛ
З РІЧНИХ НАРАД ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗУ, ЯКІ ВІДБУЛИСЯ В ДНЯХ 18-го ДО 22-го ТРАВНЯ 1964 РОКУ, НА „СОЮЗІВЦІ", КЕРГОНКСОН, Н. Й.

(3)

ЗВІТ ГОЛОВНОГО КАСИРА РОМАНА СЛОБОДЯНА

(Продовження)

БАЛЯНС

СТАН ЧИННИЙ:

Готівка	$ 322,309.02	1.14%
Морґеджі	6,976,412.51	24.66%
Бонди	19,970,516.91	70.60%
Позички членам	449,379.99	1.59%
Реальності	544,238.29	1.92%
Друкарня	26,784.68	0.09%
Разом	$28,289,641.40	

СТАН ДОВЖНИЙ:

Посмертні і резервові фонди	$27,278,876.49	96.43%
Адміністраційний фонд	81,612.89	0.29%
Конвенційний фонд	27,013.65	0.10%
Запомоговий фонд	330,739.93	1.17%
Народний фонд	8,050.89	0.03%
Сирітський фонд	132,279.93	0.47%
Спеціяльний фонд	356,591.28	1.26%
Фонд Захисту	56,208.33	0.20%
Фонд наглої потреби	18,268.01	0.05%
Разом	$28,289,641.40	

ЗІСТАВЛЕННЯ ФОНДІВ

	Рік 1963	Рік 1962	Збільшено	Зменшено
Посмертні фонди	$27,278,876.49	$25,809,149.72	$1,469,726.77	
Адміністраційний фонд	81,612.89	124,637.85		$43,024.96
Конвенційний фонд	27,013.65		27,013.65	
Запомоговий фонд	330,739.93	323,086.29	7,653.64	
Народний фонд	8,050.89	7,881.37	169.52	
Сирітський фонд	132,279.93	130,107.87	2,172.06	
Спеціяльний фонд	356,691.28	321,798.34	34,792.94	
Фонд Захисту	56,208.33	55,436.01	772.32	
Фонд наглої потреби	18,268.01	14,887.13	3,380.88	
Разом	$28,289,641.40	$26,786,984.58	$1,545,681.78	$43,024.96

ПОВТОРЕННЯ

В 1963 році вісім фондів збільшено	$ 1,545,681.78
В 1963 році адміністраційний фонд зменшено	43,024.96
В 1963 році збільшено фонди на суму	$ 1,502,656.82

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕННЯ МАЙНА

Майно з кінцем 1963 року остає	$28,289,641.40
Майно з кінцем 1962 року було	26,786,984.58
В 1963 році збільшено майно УНСоюзу	$ 1,502,656.82

Вступаємо в 71-ий рік існування нашої організації, повні віри і енергії та вдоволення, сповненням нашого обов'язку супроти своєї організації, і тих делегатів, які вибрали нас на минулій 25-ій конвенції і поручили нам провід цієї найбільшої членством, найбільшої майном української допомогової організації. Перші піонери, які зібралися на першу конвенцію, видали свій фінансовий звіт, що виносив $220.35. Це була дуже бідна каса, однак ці люди мали запал, завзяття, ініціятиву та віру у свої власні сили. Коли б міряти сьогодні зріст фінансів, що мільйоновими кроками кожної конвенції йдуть вперед, коли б і в нас була сила, завзяття, ініціятива та посвята нарівні зі зростом фінансів, то в нас була б велика сила людського капіталу. Маючи сотки тисяч членів, як мають інші братські допомогові організації, коли б у нас були сильні характери тут, на американській і канадській землі, то — за словами Шевченка, — не плакала б мати — діти б не ридали.

Вступаючи в 71-ий рік існування організації, ставимо питання: чи Союз старіється? Ні! Союз має найбільше молоді, молодих членів і пересічний вік є не більший чим 36 літ.

Як це вже ствердила стейтова державна контроля, що видала свій звіт з кінцем 1962 року, а опісля спеціяльна контроля, що закінчила свою працю з кінцем 1963 року УНСоюз є добре загосподарованою організацією, маючи $6,811,509.46 надвишки резерви і інших фондів, не вчисляючи майна, інвестованого в реальностях у Кергонксоні, Н. Й.

В половині червня буде вислана дивіденда для членів у висоті $305,000.00. Це вже буде 32-го дивіденда, виплачена членам на суму понад три і чверть мільйона долярів. УНСоюз є однією з перших братських організацій, що почав виплачувати дивіденду.

На закінчення мого звіту дозвольте мені—для рекорду—повторити ту коротку промову, яку я виголосив під час величавого відзначення 70-річчя Українського Народного Союзу в Карнеґі Гол в Ню Йорку 22-го лютого ц. р.:

Текст промови головного касира Р. Слободяна в Карнеґі Гол 22-го лютого

Ваші Екселенції, Високопреосвященні Владики, Пане Президенте Української Народної Республіки, Пане Міністре Пошт З'єднаних Держав Америки, Достойні Гості, Дорогі Союзовці, Святочна Громадо!

За словами Емерсона — „Нічого великого ніколи не осягнено без ентузіязму". Ентузіязм є кличем для перетворення великих ідей у величні діла.

Так було і з Українським Народним Союзом.

Ідея створення своєї рідної центральної організації була в серцях наших священиків і громадки свідомих робітників. Вона почала оформлюватись при кінці 1893 року, коли-то в домі о. Григорія Грушки, в Джерзі Сиrі, о. Константкевич з Шамокіну, о. Обушкевич з Олифанту, о. Полянський з Пітсбурґа зладили проєкт статуту і передали його до друку о. Грушці, який в тому часі був уже редактором „Свободи", писав прекрасні патріотичні статті й заклики, був також промовцем, що своїм огненним словом запалював громадян до праці, пожертв та активности. Він і заповів, що прийде визволення поневоленого українського народу, що пролита українська кров не піде намарно, що прийде час і слава наша понесеться водами Дніпра, Буґа й Сяну, дух волі понесеться із шумом лісів карпатських, а тоді — старий Київ облечеться в давню славу, а преподобний Нестор встане зо свого гробу й допише останню сторінку історії — І НИНІ УКРАЇНА СВОБІДНА.

Сім десяток літ тому, в день уродин Юрія Вашинґтона, зібралася громадка українських еміґрантів для вирішення, як можна тут, на чужій землі, краще жити. Обережного Бог береже, в єдності сила — це була провідна думка, яка просвічувала нашим піонерам у заснуванні своєї рідної центральної організації. Для цієї цілі скликано до пенсильвенійського містечка, Шамокіну, перші збори на день 22-го лютого 1894 року. Сталося це в американське свято Юрія Вашинґтона, Батька свого Краю, немов заповідаючи, що подібним Батьком стане для української еміґрації в Америці — Союз.

І дійсно Батько-Союз опікувався вдовами й сиротами. Батько-Союз, з допомогою свого органу „Свобода", закликав до єдности й до боротьби за краще майбутнє. Наші Братства організували парохії, будували церкви, а згодом школи й народні доми. Сталося так, як у своїй проповіді заповів Владика Митрополит Амврозій, що „Великі діла є звичайно вислідом витривалої мозольної праці, яку Господь благословить". Так, це можна примінити й до Українського Народного Союзу. Це був дійсно тяжкий тернистий шлях, як і тяжкою була недоля українського еміґранта.

За сім десяток літ цей Батько-Союз перетворився у справжню українську заморську твердиню. Значення цієї твердині не тільки в її 84-ох тисячах членів, не тільки в її 28 і пів мільйона долярів майна, але головно в її ідейності, в її праці, в її величезній традиції й таких же великих можливостях. Майже кожний прояв українського життя на американській землі: допомога старому Краєві, кожний вклад в допомогу визвольним змаганням українського народу — це все безпосередньо або посередньо зв'язане з УНСоюзом, як зв'язана з ним і вся історія американських українців.

Український історик, Микола Голубець, ствердив, що в історії України є багато місць чорних і порожніх. Однак треба ствердити, що історія України писана ЗОЛОТОМ СОНЦЯ И КРОВ'Ю СЕРЦЯ. Це можна сказати і про історію нашої іміґрації й історію УНСоюзу, бо вона також писана золотом сонця й кров'ю серця.

Живемо у великій добі, в якій немає нічого неможливого, тому будьмо готові. У 70-ліття УНСоюзу повторімо його первісне приречення, що в ім'я поляглих борців за волю України будемо прямувати до визволення України, щоб від Лемківських Карпат аж до синього Дону, від Біловежської Пущі аж до Кавказьких гір, — свобідно запанував український нарід у своїй Самостійній Українській Державі.

III. ЗВІТ ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА „СВОБОДИ" АНТОНА ДРАГАНА

У 70-річчя УНСоюзу

У „День Батька Нашої Країни" Юрія Вашинґтона, 22-го лютого цього року, багатьох учасників нашого зібрання сиділи в Карнеґі Гол в Ню Йорку, або наступного дня у великих залях в Шикаґо, Дітройті, Клівленді, Рочестері чи іншому місті, та слухали, приглядались і подивляли велику симфонію слів, музики і танку на честь нашої організації, Українського Народного Союзу, в її 70-річчя; на честь і славу її піонерів, творців і будівничих, та на честь і славу всього того, що лягло в її основу і стало її змістом. Слухаючи слів і музики, не один з нас міг прийти до переконання, що історію УНСоюзу таки справді краще можна заграти чи затанцювати, аніж сказати словами. Де ж бо взяти слів, щоб ними описати все те, як постав і розвивався, що досягнув та чим був і чим став Український Народний Союз, цей справжній союз ідей, праці та інтересів, за 70 років свого існування? Ваш звітодавець мав ще одну нагоду, щоб прийти до такого переконання; пишучи в звітовому часі книжку-розповідь про Український Народний Союз. Отже, з тим більшим переконанням хочеться з нагоди цих наших річних нарад у 70-річчя нашої організації від „Свободи", англомовного „Українського Тижневика" та дитячої „Веселки"—їх співпрацівників і читачів скласти ювілейне побажання: нехай живе і розвивається Український Народний Союз! Зайво додавати, що щодо щирості цього побажання від „Свободи" не може бути жадного сумніву. Бо, чи можна сумніватися в щирості найкращих побажань матері для своєї дитини!

У 150-річчя Тараса Шевченка

Згадавши про 70-річчя Українського Народного Союзу, віддаймо на початку цього звіту окрему увагу і найсвітлішій події в нашому житті цього року — 150-річчю з дня народження Тараса Шевченка та увіковічнення його пам'яти з нагоди цієї річниці поставленням йому пам'ятника у Вашинґтоні. Це тим більше, що обидві ці річниці, як і згаданий пам'ятник, зі „Свободою" тісно зв'язані. Парафразуючи біблійні слова, можна б сказати, що: Україна роди Шевченка, Шевченко роди „Свободу", „Свобода" роди Український Народний Союз і „Свобода" з УНСоюзом та всією Громадою роди пам'ятник Шевченкові у Вашинґтоні. Це ж бо під впливом ідей та ідеалів Шевченка появилася „Свобода" 71 рік тому, виписавши вже в першому своєму числі як своє гасло і ціль Шевченкові слова: „В своїй хаті своя правда, і сила, і воля" та Шевченкове „І чужому научайтесь, й свого не цурайтесь". Не можна б собі уявити України без Шевченка, не можна б собі уявити без Шевченка і „Свободи", й Українського Народного Союзу. Тому, це не припадок, але логіка історії, що так, як 70 років тому „Свобода" видвигнула ідею Українського Народного Союзу, так і сьогодні пам'ятник Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні є ідеєю, видвигненою у „Свободі", та переведеною в діло з ініціятиви Українського Народного Союзу найповнішою в нашій історої співпрацею всієї нашої великої громади. Між Шамокіном в 1894-му році і Вашинґтоном в 1964-му році, між здійсненням цих двох великих ідей видвигнених у „Свободі": зорганізування Українського Народного Союзу в Шамокіні та поставлення пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні, це величезний шлях і велика історія, що мають в своєму началі слово у „Свободі", органі Українського Народного Союзу. Згадкою про це ми повинні скріпити свою віру та викресати нові сили й нову рішучість, щоб між Шамокіном в 1894-му році і Вашинґтоном в 1964-му році наш історичний шлях не замикався і не кінчався та щоб майбутній звітодавець „Свободи" на річних нарадах Головного Уряду Українського Народ. Союзу міг говорити про пройдений шлях від Шамокіну до Вашинґтону, і від Вашинґтону до Києва!

Пані й Панове вибачать мені тих кілька патетичних завваг на початку ділового звіту, бо й відносяться вони до патетичних справ. Але—як це вже сказав у своєму вступному слові наш Предсідник—згадка великого минулого повинна б допомогти нам правильніше розглянути й оцінити тверду дійсність та кинути сміливіший погляд у майбутнє у нашому плянуванні.

Частина цілости

Цей звіт відноситься до періоду нашої праці, в якому „Свобода" відзначала своє 70-річчя. Сімдесять років існування газети, та ще і в такій молодій відносно країні, як Америка, це вже поважний вік та велика традиція, і „Свободу" сьогодні оправдано можна зараховувати до найстарших американських не тільки чужомовних, але й англомовних періодиків. Коли ж мова про українську пресу, до якої „Свобода" зараховується так само оправдано, як до американської, то Український Народний Союз може почванитись тим, що він є власником і видавцем найстаршої сьогодні і найбільшої української газети в світі. Це зобов'язує зокрема нас, редакцію, і саме в звітовому часі ми не тільки приділили багато уваги, але й поробили ряд практичних заходів, щоб ще більше виправдати і доказати ті прикмети, що їх повинен мати передовий часопис. Треба було перевірити стан та можливості поліпшень і розвитку в трьох головних аспектах: американському, українському та американсько-українському, бо це й становить ту цілість, інтеґральною частиною якої є „Свобода" та її видання. Розгляньмо коротко ці три головні аспекти та достосування до них „Свободи".

Американський аспект

„Свобода" є американською газетою українською мовою. Були часи, що на цю так звану чужомовну пресу не зверталося в Америці багато уваги. Вона існувала у своєрідному ґетті разом із тими своїми етнічними групами, яким вона служила та з якими вона разом ниділа. Інший розвиток почався, як на долю Америки припала передова роля в світі, головно після другої світотої війни. Покійний президент Джан Ф. Кеннеді, вітаючи „Свободу" з нагоди її 70-річчя окремою телеграмою з 10-го вересня 1963-го року, м. і. ствердив, що: „Упродовж сімох декад „Свобода" грала вітально важливу ролю в житті своїх читачів—подаючи їм важливі місцеві, крайові та міжнародні проблеми і допомагаючи багатьом ґенераціям народжених закордоном українських американців стати продуктивними і відповідальними громадянами". Наводжу тільки слова найвищого репрезентанта цієї країни й які відносяться безпосередньо до „Свободи", бо сьогодні можна б уже зібрати у великий том заяви найбільш відповідальних політичних, суспільних і культурних діячів Америки про вітальну важливість і для Америки і для світу американської чужомовної преси, що стала справжнім помостом між Америкою та тими країнами і націями, в мові яких вона появляється. Цієї вартости і значення американської чужомовної преси в сьогоднішній добі не можна б переціннти. Цим і унагляднюється величезна відповідальність цієї преси. Коли ж мова про „Свободу" та взагалі нашу українську пресу в Америці, вона є чи не першим здійсненням мрії Шевченка про „праведний закон" Вашинґтона для України.

Очевидно, щоб могти цю ідею здійснювати й цей закон практикувати, ми, працівники газети, повинні насамперед самі добре здати собі з цього справу, повинні цей „праведний закон Вашинґтона" у відношенні до преси не тільки основно знати, але й його в усіх обставинах застосувати.

Як виглядає цей закон? Думаю, що його найкраще характеризують так звані „Канони американської журналістики", схвалені і прийняті на першому річному зібранні Американських Газетних Редакторів в 1923-му році.

Ці „канони" кодифікують для преси такі поняття і засади поступування, як: відповідальність, свобода преси, незалежність, щирість—правдивість і точність, бесторонність, чесність і пристойність, що стали тим „Вірую", згідно з яким американська преса поступає. Це ми й намагаємось виконувати в „Свободі".

Український аспект

Ми не виконали б своєї ролі і свого обов'язку, якби, бувши частиною американської преси, не були рівночасно українською газетою в повному розумінні того поняття. Це ж саме „Свобода" видвигнула та оформила і розв'язала проблему „двох батьківщин" і як Україна є для нас такою самою батьківщиною, як є Америка, так і „Свобода" є такою самою українською, як і американською.

У звітовому часі ми мали одну нову і — треба сказати— велику пробу в цьому відношенні. Маю на думці так зване „слово", під яким підписані 34 „діячі культури України" — звертаю увагу на вжиту в тому слові фразу: „діячі культури України", а не „діячі української культури". Це має свою вимову. Становище, яке в цій справі „Свобода" зайняла, відоме, але не від речі буде з'ясувати на цьому форумі ще деякі подробиці.

Редакція „Свободи" зобов'язана виконувати постанови й ухвали найбільшого і найбільш репрезентативного українського зібрання в Америці, що ним є кожночасна конвенція УНСоюзу. Конвенції і річні засідання Головного Уряду УНСоюзу встановляють лінію, чи — як тут називають — плятформу „Свободи". Іншими словами — Ви, Пані й Панове, ухвалюєте конституцію, а ми в редакції маємо її інтерпретувати та згідно з нею поступати. Остання резолюція, яку можна віднести до цієї справи, була схвалена 24-ою конвенцією УНСоюзу в Клівленді в травні 1958-го року і в ній сказано: „24-та Конвенція УНСоюзу стверджує, що доля українського народу під комуно-московською окупацією не зазнала жадних суттєвих змін, не зважаючи на деякі т. зв. „полегші", що їх в останніх роках нові володарі в Кремлі були змушені признати українському народові. Тому теж 24-та конвенція не бачить жадних суттєвих причин, що можуть вплинути на зміну нашого відношення до Совєтського Союзу взагалі, а до його народовбивчої, експлуатаційної окупаційної політики в Україні та в інших поневолених країнах зокрема. Тільки розчленування московської імперії та створення вільних і суверенних національних держав на етноґрафічних територіях усіх народів теперішньої комуно-московської імперії та тюрми народів, включно з російським народом, може звільнити світ від постійної загрози нових воєнних катаклізмів та запевнити йому тривкий і справедливий мир". Це є наш закон і ми в „Свободі" зложили б Вашим довірям та не виконали б свого обов'язку, якби від нього на одну йоту відхилились.

Проте, згадане „слово" створювало, чи радше видвигало правдоподібність нової ситуації. Це ж бо вперше появилось таке „звернення" до українців в Америці і воно вимагало максимальної уваги. Тому то того самого дня, як це „слово" дійшло до нашого відома, на наше прохання відбулись окремі наради всіх членів редакції з трьома головними екзекутивними урядовцями нашої установи, які працюють в головній канцелярії. Після основного розгляду проблеми вирішено, що не тільки немає жадної оправданої причини до перевірки схваленої 24-ою конвенцією і наведеної в тому звіті резолюції, але цілком навпаки, існують нові потреби для нової і скріпленої акції по тій же лінії. Це наше переконання потвердила опісля ще й довша розмова з репрезентантами Державного Департаменту у Вашинґтоні, яку відбув наш Головний Предсідник разом із звітодавцем, як і дальший розвиток подій у цій справі. Провідна роля „Свободи" в цьому розвитку безсумнівна.

На цьому справа далеко не закінчується. Оцінивши згадане „слово", як новий і хитро обдуманий засіб ворога послабити або бодай здезорієнтувати українців у змаганні до тієї мети, яка так вимовно з'ясована в цитованій резолюції нашої 24-ої конвенції, ми далеко не думаємо обмежитись до оборони. Навпаки, ми однозгідні в тому, що хоч не змінився стан і не можуть змінитись наші цілі, то розвиток не стоїть на місці й нова ситуація вимагає нових засобів у наших змаганнях. Нашим найбільшим ударом по ворогові нашого народу і його волі, як і ворогові всіх волелюбних людей в світі, була справа пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні. Ми твердо рішені, що це буде не завершенням, але тільки початком нашої нової ініціятиви і нашого нового наступу в нашому поході до нашої великої мети — української волі і незалежности.

Американсько-український аспект

„Свобода", як і кожна газета, базується на своїх читачах і вона така, як її читачі. Щоб могти виконати коротко з'ясовані в цьому звіті свої завдання в американському й українському аспектах, ми мусимо мати якнайтвердшу і якнайширшу базу в наших читачах, наших членах, в нашій американсько-українській і канадійсько-українській спільнотах. Також у цьому відношенні в звітовому часі зроблено деяку перевірку та — думаю — поважний крок уперед.

Коротко для виснення ситуації: упродовж довгих років малося враження, що нашу велику громаду трактується в якійсь мірі з деяким перечуленням, або як ще не цілком зрілу, молоду людину, або як у якійсь мірі немічну. З цього може навіть підсвідомого наставлення, випливали різні практичні міркування, мовляв, не можна дразнити, не треба ірритувати, не можна цього, не треба того. На це були також оправдані причини. Уявіть собі, наприклад, в нашій громаді таку ситуацію, як недавно витворилася з президентом Джансоном і собачкою, яку він підніс за вуха. Що це за подія? Тим часом, вона стала справжнім „федеральним випадком", а навіть такий поважний журнал, як „Тайм", писав приблизно в тому сенсі: „ми певні, містер Президент, що коли б Вас так хто підніс за вуха догори, то й Ви скавуліли б, але ми поважно сумніваємось, чи це було б з радости". Згадую про цей конкретний приклад, бо суспільність, яка може так обговорювати такі випадки, може направду обговорювати все. Це зріла суспільність. У нас, тим часом, було повно всіляких цілком зайвих табу, базованих у величезній більшості на уявних, а не дійсних причинах і потребах. Праця газети в таких обставинах — це справжнє каліцтво. І тому „Свобода" не на якійсь-там цілком другорядній події, але на справі, що може й не сама по собі, але в теорії заторкувала принципи нашого поступування, перевірила і випробувала зрілість нашої спільноти. Маю на думці недавній випадок із запрошенням совєтського представника з доповіддю на форумі одного із українських студентських клюбів. Думаю, що експеримент виправдався. Наша громада виявилась здоровою і зрілою громадою, з усіма прикметами і хибами зрілої суспільности. Якщоб ми таку дебату були розвели ще кілька років тому, то більшість листів та голосів читачів були б зачинались докором: „навіщо „Свобода" це друкує". Сьогодні ми вже майже не маємо того роду проявів слабости, натомість арґументується подію і думку. Вважаю це за поважне досягнення в нашому розвитку, бо це створює головну чи одну з головних передумов нормального функціонування вільної суспільности та її преси.

Ми рішені цей розвиток продовжувати, бо історія доказує, що він є в найкращому інтересі громади. Але, щоб не було непорозуміння: публічна дискусія в будь-якій справі від собачих вух починаючи, а на принципах кінчаючи, далеко не означає розгнузданости публічної опінії, балакучости без сенсу і без краю. Цю проблему знаменито з'ясувала окрема, зложена з 13 найкращих фахівців Комісія „Свободи Преси", з Робертом М. Гучінсом на чолі, в опублікованій нею в 1957-му році видавництвом университету в Шикаго праці „Вільна і відповідальна преса". Там м. і. сказано: Моральне право вільного публічного вислову не є безумовне. Це право є базоване на обов'язку відносно публічного добра та чесности власної думки. Коли ж хто відкидає прийняті моральні обов'язки, той не має морального права. Отже, якщо людина, яка відкликається на моральне право вільного вислову для поширення брехні, не заслуговує на це право. Очевидно, що право вільного вислову включає право на помилку. Саме поняття дебати включає бодай дві концепції, з яких одна мусить бути помилкова. Але в признанні права на свободу вислову є есенціональним, щоби прихильники обидвох концепцій, аж до з'ясування помилковости одної з них, вірили і чесно обстоювали їх правдивість, а не жонґлювали словами та поширювали брехню для будь-яких особистих чи партійно-політичних цілей, нехтуючи добром громади.

Наша праця в звітовому часі

На цьому я закінчив би свій тільки дуже короткий і загальний огляд нових починів і тенденцій у виданнях УНСоюзу в звітовому часі, переходячи до також тільки короткого і загального огляду нашої праці в тому часі, мавши на увазі мій попередній звіт. Це, що так скажу, буде тільки доповненням.

Відзначення 70-річчя „Свободи". У звітовому часі „Свобода" відзначала, зглядно УНСоюз і громада відзначили 70-річчя „Свободи". В поодиноких громадах відбулися відповідні імпрези і на деяких з них редактори американських газет вимовно з'ясовували вартість і значення наших публікацій. Я вже згадав, що „Свободу" привітав окремою телеграмою президент Кеннеді на короткий час перед своєю трагічною смертю, привітали її також численні інші американські і українські діячі. Зокрема хочу з вдячністю відмітити, що 70-річчя „Свободи" мало дуже прихильний відгомін дослівно в усій українській вільній пресі.

Синетичне звідомлення про працю українського щоденника, англомовного тижневика і дитячого місячника попереджу згадкою про деякі зміни, зглядно доповнення.

Наші працівники з роками не стоять на місці, але старіються і час думати про нові та свіжі сили, які могли б працю продовжувати. Це зроблено в редакції щоденника, бо до цього ще були й інші причини. Впродовж лютого в редакції практикував п. Іван Овечко з Каліфорнії, але родинні обставини та клімат змусили його повернутись назад до Каліфорнії та зайняти там становище репрезентанта наших видань на Заході. Від початку цього місяця працює в редакції п. Леонід Полтава, відбуваючи практикований в нас тримісячний пробний період такої праці.

Крім цього, в звітовому часі знову доповнено штаб наших вільних співробітників висококваліфікованими силами. Окремо згадаю про відновлення співпраці зі „Свободою" її давнього співробітника, відомого нашого письменника п. Уласа Самчука.

„Український Тижневик"

Своєрідний і вже майже перманентний стан провізоричности існує в редаґуванні англомовного „Українського Тижневика". На редактора цього тижнивека, після цілого ряду інших спроб, заанґажовано остаточно два роки тому п. Зенона Снилика. Але, в з'язку з підготовою англомовної Енциклопедії Українознавства, він добру половину минулого року був відрекомендований до тієї праці, а редаґуванням тижневика займався п. Володимир Душник. Ред. Снилик знову повернувся до редаґування Тижневика в липні м. р. та продовжував ту працю — ред. Душник був на відвідинах в Европі — до кінця січня ц. р., коли його знову відрекомендовано до праці при підготові матеріялів до другого тому Енциклопедії. Редаґуванням Тижневика тепер знову займається ред. Вол. Душник.

Звіт головного редактора „Свободи" Антона Драгана

(Продовження)

Згадаю ще, що в звітовому часі введено в Тижневику одну новість: „Панораму українського життя", яку веде колишня редактора Тижневика пані Галина Перожак-Сміндак. Для дальшого поінформування про працю редакції „Українського тижневика подаю звіт ред. Володимира Душника:

"The Ukrainian Weekly" — Report of Walter Dushnyck

Walter Dushnyck

Zenon Snylyk

The Ukrainian Weekly is now entering the 31st year of its fruitful and beneficent existence. As the official English-language voice of the Ukrainian National Association, it is pleased that it has played a vital part in the growth and development of the UNA in the last three decades.

As editor of **The Ukrainian Weekly**, it behooves me to give you a brief but comprehensive report as to what **The Weekly** has done and what it could, and should, accomplish in the future.

The over-all purposes and objectives of *The Ukrainian Weekly*, are multiple and many-sided. It has above all to keep close contact with its English-speaking members in the United States and Canada—it is an instrumental arm of the UNA in all its activities and operations. Many of our American—and Canadian-born members have come into the fold of the UNA because of *The Ukrainian Weekly*.

The other equally vital and important role of *The Ukrainian Weekly* is to carry on and propagate the Ukrainian cultural and national heritage on the North American continent. It is no exaggeration to state that hundreds of our young people here and in Canada embraced the heritage of their immigrant parents mainly by reading *The Ukrainian Weekly*, as well as other publications in English provided by the UNA.

The third mission which *The Ukrainian Weekly* is accomplishing successfully and with a telling result its service to Americans of non-Ukrainian background in acquainting them with the varied and rich aspects of the Ukrainian cultural heritage. *The Weekly* is read and subscribed to by a number of American libraries, institutions and organizations which find it useful and necessary in their daily routine work and educational pursuits.

It is hardly for me to say whether all these objectives and goals set out by the founders of this newspaper thirty years ago have been fully attained. But in all sincerity I believe that most of them have been realized.

Of course, we know that *The Ukrainian Weekly*, along with its thousands of friends and sympathizers, also has its critics who are not satisfied either with its editorial policies, its layout or its methods of reporting. This is only natural, as we would be an unhealthy society if we were satisfied with what we have, without trying and striving for better results in our work.

In conclusion, I would like to mention that some innovations could be introduced which, in my opinion, would enhance the prestige and weight of our *Ukrainian Weekly*. Also, we should strive to establish it on a more solid financial basis, which would allow for a larger editorial staff, including some paid correspondents in our various communities.

I am glad to be able to be of service to the UNA as editor of its English-language newspaper. In my endeavors and writing I am guided by the interests of the UNA, and in a larger sense, by our Ukrainian American interests, the interests of the United States and the cause of Ukraine's freedom and liberation, to which the UNA, along with the Ukrainian communties in the United States and Canada, is steadfastly dedicated.

„Веселка"

Жадних персональних змін не було в редакції „Веселки", але були деякі — думаю — поліпшення в її редагуванні. Між іншим, на увагу заслуговує введення англійських вияснень менше вживаних українських слів та зроблено нові заходи, щоб достосувати цей журнал краще до потреб навчання українознавства в наших рідних і парафіяльних школах. Пороблено багато заходів, щоб наші рідні і парафіяльні школи прийняли цей журнал, як свій підручник. Заходи продовжуються і маємо всі надії, що закінчаться успішно. В звітовому часі „Веселка" здобула собі цілий ряд нових ентузіястичних злонсорів, між якими треба згадати в першу черу інж. Вацика в Торонті, нашого головного радного Івана Одежинського у Філядельфії, ред. Івана Овечка в Каліфорнії та інших.

Для повнішого з'ясування редакційних справ „Веселки" подаю звіт ред. Володимира Барагури:

Звіт Володимира Барагури за Редакцію „Веселки" —

Володимир Барагура

Роман Завадович

У редагуванні „Веселки" в звітовому часі не зайшли більші зміни. Редакційний склад безперебійно працює в тому самому комплеті, що й від початку існування журналу: Володимир Барагура, Роман Завадович, Богдан Гошовський. У складі співробітників-авторів поволі заходять зміни на гірше, бо старші віком письменники й поети вмовкають, а молодих сил немає. Заходить поважне побоювання, що коли старше покоління дитячих письменників відійде, на його місце не буде зміни. Причина в тому, що молодь зростає в чужому оточенні й виховується на чужій культурі, а слабе знання рідної мови не дає їй змоги послуговуватися нею, як мистецьким засобом. Дещо краще стоїть справа з ілюстраторами, тут є зміна, бо засоби вислову образотворчого мистецтва понадналональні.

Тому, що „Веселкою" зацікавилися в більшій мірі як досі школи й курси українознавства, редакція старається достосувати уклад матеріялів і плянування окремих чисел під кутом потреб шкільного навчання, щоб заступити шкільний підручник і доповняльну лектуру та допомогти учителеві й учневі здійснювати навчальну програму українознавчих предметів. Це доволі трудно, бо програми шкільного навчання в різних школах різні. Всетаки „Веселку" доручено до шкільного вжитку Шкільною Радою в ЗДА й ОУП в Канаді. Покищо затвердження „Веселки" до обов'язкового вжитку в школах відкрите, хоч церковні кола висловлюються прихильно про журнал й учителі використовують „Веселку" в навчанні на добровільній базі.

Ідучи на зустріч потребам шкіл і зацікавленням дітей, уведено цикл красзнавчий з географії, природи, культури й історії України.

З технічного боку звернено увагу на гігієну дитячого зору й читання й уведено товстіший шрифт для дрібних матеріялів і віршів. Прозові речі друкуються також відповідно великим шрифтом, сприємливим для дитячого зору. Використовується також більше кольорові ефекти наскільки позваляє на це бюджет і технічні можливості друкарні.

Випущено в великому накладі й розповсюджено поміж школами й учителями методичні вказівки користування „Веселкою" п. н. **„Веселка" в школі"**. Цю брошурку склав ред. В. Барагура на підставі консультації з учителями-практиками.

Цього року відзначено в „Веселці" ювілей УНСоюзу, „Свободи" й самого журналу, окрему згадку про ювілей „В" редакція плянує на вересень, місяць появи першого числа журналу. Багато місця присвячує „Веселка" цього року шевченківським матеріялам у зв'язку з ювілейним шевченківським роком і плянованим відслоненням пам'ятника Поетові в Вашингтоні.

Помітне більше зацікавлення „Веселкою" шкільними колами, зокрема на терені Канади, де особливо в Торонті інж. Вацик повів плянову кампанію й акцію за масове користування „Весеюю" в школах. Ця акція принесла значний успіх, кількість читачів і передплатників „Веселки" в Канаді, зокрема в Торонті, помітно збільшилася. За прикладом Торонта йдуть інші місцевості Канади, де існують українські школи. Помітний також зріст пожертв на пресовий фонд „Веселки".

Роля „Веселки" вже не тільки виховна, навчальна й розвагова, але й до певної міри цей дитячий журнал вступає і в політичну площину. Совєтські чинники поважно затривожені ростом, розвитком і ролею дитячої літератури, зокрема періодичних дитячих видань на еміграції й намагаються тому протидіяти. Створено в Києві видавництво для дітей також під назвою „Веселка", щоб дезорієнтувати українське громадянство на еміграції, засипаючи книгарський ринок в ЗДА й Канаді совєтськими дитячими виданнями, що появляються під ідентичною назвою „Веселка".

Редакція рекомендує: 1) Далі вести акцію за поширенням „Веселки"; 2) Виклопотати офіційну згоду церковних чинників зробити „Веселку" обов'язковою лектурою в парохіяльних школах; 3) Збільшити об'єм „Веселки" до 20-ти сторінок; 4) Дати окрему обкладинку; 5)Перейти на офсетну техніку друку.

Стільки про „Веселку" її редактор проф. Вол. Барагура. Продовжуючи свій звіт, згадаю, що введено ряд поліпшень у праці нашої адміністрації, друкарні й експедиції. Думаю, що наслідки цих поліпшень наявні.

Хочу ще ствердити не тільки не зменшуваний, але збільшуваний ентузіязм, відповідальність та трудящість усіх наших працівників, як у редакції, так і в адміністрації та друкарні й експедиції.

Книжкові видання

Крім періодичних публікацій: щоденника, тижневика і місячника, через нашу редакцію перейшли й книжкові публікації УНСоюзу: „Шевченківський альманах на 1964-ий рік", „Український Народній Союз" та одне з найбільших культурно-видавничих досягнень не тільки нашої установи, але й—думаю українців узагалі—англомовна Енциклопедія Українознавства, її перший том. Ці публікації говорять самі за себе і про них, звітував наш Головний Предсідник за очолюваний ним Культурну Комісію. Від себе я хотів би тільки для порядку і для—як кажуть—майбутніх поколінь у цьому звіті ствердити те, що я вже ствердив у книжечці про УНСоюз: те, що англомовна Енциклопедія Українознавства після десятьох років найбільш скомплікованої праці і мимо безлічі всіляких трудношів і перешкод таки появилася, то це в першій мірі треба завдячувати рішучості, завзяттю та наполегливості і не в малій мірі відвазі головного предсідника п. Йосипа Лисогора. Йому, як і іншим членам Екзекутивного Комітету, зокрема заступникові гол. предсідника інж. Ст. Куропасеві, голов. секретареві д-рові Я. Падохові та головному касирові п. Романові Слободяневі і поодиноким членам Головної Контрольної Комісії та Головної Ради, їх зрозумінню ваги союзових публікацій та практичній допомозі треба завдячувати дальшиє ріст і розвиток союзових видань.

Підсумки і висновки

Мій цьогорічний звіт майже наполовину коротший, ніж звіти в попередніх роках. Але це далеко не значить, що так само наша праця була менша. Цілком навпаки. Думаю, що в звітовому часі, що був ювілейним роком „Свободи" та попереджував 70-літній ювілей Українського Народного Союзу, наша видавнича і культурна діяльність досягла нового вершка своєю кількістю і якістю. Ми в редакції це всі відчуваємо і цим радіємо. У розповіді про Український Народний Союз, період від останньої нашої 25-ої конвенції названо „Нова доба". Так, осмілюємо твердити, що наша установа в усіх трьох її головних ділянках праці — організаційній, господарській і культурно-видавничій започаткувала таки справді нову велику добу свого розвитку, посднюючи найкращі елементи її піонерських часів з потребами, вимогами і викликом наших великих і тривожних днів. Ясно, що це вимагає від кожного з нас ще більших зусиль, ще більшої відповідальности і ще більшої рішучости та ще більшої сміливости в наших думках і в наших плянах. І, нав'язуючи до 70-ліття нашої установи, можемо з переконанням і впевненістю закінчити наш звіт твердженням: за нами велике минуле, але перед нами ще більше і світліше майбутнє!

Після звіту головного редактора перервано наради на десять хвилин. По перерві заст. гол. предсідника, Ст. Куропась, пропонує приступити негайно до звітування Контрольної Комісії, а після того до дискусії на окремій нічній сесії. Після цього до звіту приступила Головна Контрольна Комісія УНСоюзу.

IV. ЗВІТ ГОЛОВНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ

Звіт голови Контрольної Комісії д-ра Володимира Ґалана

На початку звітування голова Контрольної Комісії, д-р Володимир Галан, пояснює відмінний спосіб цьогорічного звітування Контрольної Комісії з уваги на те, що в минулому році заанґажовано професійних книговодів, а саме фірму Ернст і Ернст для переведення перевірки діловства УНСоюзу. Вони перевели перевірку і подали свої заваги, які значною мірою покриваються з раніщими ствердженнями Контрольної Комісії. З уваги на це Контрольна Комісія цього року не урядувала повний тиждень, як це було раніше, перед річними нарадами, а тільки чотири дні. Сподівається, що на другий рік, завдяки перевірці згаданої фірми, Контрольна Комісія зможе розіслати свій звіт всім членам Головного Уряду ще перед річними нарадами.

Д-р Галан предявляє учасникам нарад: друкований (числовий) звіт Контрольної Комісії, звіт фірми Ернст і Ернст, машинописний звіт та ще деякі заваги, що стосуються зміни приміщення УНСоюзу, діловодства головної канцелярії і „Союзівки" і змін у складі Культурної Комісії УНС.

Контрольна Комісія УНС в складі Володимира Галана — предсідника, Володимира Коссара — заст. предсідника, Петра Пуцила — секретаря, та Іванчука і Кокольського — членів, — відбула чергову контролю майна і діловодства УНС за першу половину 1963 — в днях 21-27 жовтня 1963 в Джерзі Сіті, Н. Дж.

У порозумінні з Екзекутивою, Контрольна Комісія доручила предсідникові Вол. Галанові звернутися до фірми „сертифайд паблик акавнтент"Ернст і Ернст в Нюарку з пропозицією перевести контролю майна і діловодства УНС та провірити фахівцями можливості поліпшення нашого діловодства, внутрішньої контролі, а тим і зменшення наших адміністративних видатків та поліпшення адміністративного апарату.

У відповідь на листа предсідника Контрольної Комісії Вол. Галана, фірма Ернст і Ернст зробила оферту листом з дня 28 жовтня 1963, а вкінці листом з дня 6 грудня 1963 прийняла наші умови і приступила до праці. Контрольна Комісія рішила відбути контролю раз на рік, щоб так зменшити видатки на Контрольну Комісію.

Звіт, предложений Контрольній Комісії фірмою Ернст і Ернст, був передискутований в приявності усіх членів Контрольної Комісії на головним засіданні дня 14 травня 1964 р. на Союзівці — де одноголосно рішено предложити Вам, Шановні Головні Урядовці, слідуючий звіт:

КАСОВИЙ ВІДДІЛ

STATEMENT OF FINANCIAL CONDITION OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION
December 31, 1963

ADMITTED ASSETS — Note B

Bonds — Note C (market or redemption value $18,179,288.70):		
Government, state and municipal		$ 4,244,694.04
Government agencies and authorities		492,513.10
Public utility		14,263,383.23
Railroad		729,972.24
Industrial		197,741.19
Total		$19,928,303.80
Stocks — investments in savings and loan associations		30,000.00
Mortgage loans on real estate		6,976,412.51
Real Estate — at cost, less allowances for depreciation		64,500.00
Certificate loans		449,379.99
Cash		322,309.02
Premiums deferred and uncollected		29,913.85
Interest due and accrued		241,451.38
Total		$28,042,270.55

LIABILITIES AND UNASSIGNED SURPLUS

Certificate reserves — Note D	$20,169,621.82
Premiums received in advance	382,573.71
Mandatory securities valuation reserve	156,042.80
Accrued expenses and other liabilities	46,243.36
Refunds to members payable in following year	305,000.00
Net adjustment in assets and liabilities due to Canadian exchange rate	66,335.10
Amount held in trust for beneficiaries	104,944.30
Total	$21,230,761.09
Unassigned surplus	6,811,509.46
Contingent liability — Note D	
Pensions — Note E	
Total	$28,042,270.55

STATEMENT OF OPERATIONS AND UNASSIGNED SURPLUS

Premiums and other considerations on insurance certificates	$2,379,054.44
Net investment income	1,014,382.01
Other income	26,947.72
Total	3,420,384.17
Deduct:	
Contractual payments made to members and beneficiaries	$1,121,161.66
Increase in reserves required to guarantee contractual obligations to members and beneficiaries	982,550.00
Expenses for fraternal and general insurance operations	377,006.52
Commissions on premium considerations	206,312.03
Voluntary payments to indigent members	42,842.00
Net loss on "Svoboda" operations	8,537.18
Other expenses	4,157.23
Total	2,742,566.62
Net gain before surplus refunds to members	677,817.55
Surplus refunds to members	302,766.34
Net gain from operations	375,051.21
Add:	
Balance of unassigned surplus at January 1, 1963	6,473,984.94
Net capital losses	1,393.30
	6,472,591.64
	375,051.21
	6,472,591.64
Total	6,847,642.85
Deduct:	
Increase in non-admitted assets	24,013.50
Increase in mandatory securities valuation reserve	12,119.89
	36,133.39
	6,847,642.85
	36,133.39
Balance of unassigned surplus at Dec. 31, 1963	$6,811,509.46

NOTES TO FINANCIAL STATEMENTS

Note A — The accounting prantices prescribed or authorized by regulatory authorities and followed by the Association in preparation of the accompanying financial statements differ in certain respects from generally accepted accounting principles commonly followed by other types of enterprises. The principal differences are (1) that commission and other expenses related to issuance of certificates of insurance are charged to operations in the year incurred rather than amortized against related premium income; and (2) that amounts for non-admitted assets have been excluded from the accompanying financial statements. Other differences relate to certificate reserves, which are based upon statutory requirements although such requirements generally exceed anticipated mortality of the insured, and the classification of the mandatory security valuation reserve as a liability instead of appropriated surplus.

Note B — The assets have been stated at admitted asset value in the accompanying statement of financial condition. The term "admitted asset value" means the asset value at which the respective assets are permitted to be reported in the annual statement to the domiciliary state insurance regulatory authority. The term "non-admitted assets" means assets other than assets which are so permitted to be reported. The non-admitted assets at December 31, 1963, were property and equipment at Kerhonkson, N. Y., printing equipment and accounts receivable of "Svoboda" and furniture and fixtures.

Note C — The admitted asset value and market value of bonds, and the mandatory security valuation reserve have been determined in accordance with the methods prescribed by the National Association of Insurance Commissioners. At December 31, 1963, the amortized cost of bonds owned aggregation — $19,940,516.91; and bonds stated at $2,165,585.65 were on deposit with a public authority.

Note D — As permitted under applicable state insurance regulations the association has treated risks reinsured with a life insurance company as if they were not the liabilities of the Association. The amounts of certificate reserves and claims (included in accrued expenses and other liabilities) are shown after deduction of reinsurance ceded to reinsurers. Contingent liability exists with respect to reinsurance ceded which might become a liability of the Association in the event that the reinsurer is unable to meet the obligation assumed under the agreement.

Note E — The Association has a non-contributory pension plan for eligible employees. The plan, which is unfunded, provides for pension benefits upon retirement at age 65 after a minimum of ten years service. Only one employee has retired under the plan and pension payments, charged to operations as paid, amounted to $672.00 for the year 1963. In addition, as of December 31, 1963, the Association provided an amount ($6275.00), charged to operations, as a reserve to cover future pension payments for the retired employee. The amount which would have been necessary to fund the plan as of December 31, 1963, with respect to past services of covered employees has not been actuarially determined.

STATEMENT OF OPERATIONS — KERHONKSON — Note

Income:		
Rooms		$149,960.44
Food		19,047.20
Main bar and service bar		38,329.28
Gift shop		15,528.85
Snack bar		12,468.87
Cultural courses		6,864.82
Camper's fees		6,290.00
Gate fees		2,370.40
Soft drink income		1,130.07
Telephone, movie and vending machine income		1,576.32
Miscellaneous		1,841.22
		255,407.47
Expenses:		
Wages	$59,767.58	
Food	49,629.87	
Bar and beverages	20,852.07	
Furniture and equipment	14,708.37	
Maintenance and repairs	15,782.43	
Light, heat and power	12,757.36	
Gift shop	12,607.01	
Kitchen and dining room supplies	4,348.96	
Housekeeping	9,622.24	
Snack bar	7,590.28	
Transportation	6,917.74	
Real estate taxes	9,084.02	
Insurance	10,141.70	
Pay roll taxes	6,401.26	
Services and entertainments	6,368.69	
Telephone	1,842.99	
Postage and office expenses	1,346.04	
Refund of rent, etc.	2,627.77	
Advertising	966.55	
Legal	520.00	
Miscellaneous	752.22	254,635.15
Net Income on Kerhonkson Operations — Note		$772.32

Note — Exclusive of provisions for depreciation aggregating $12,300.98 charged to net investment income.

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ — КЕРГОНКСОН — Нота

Дохід:		
Кімнати		149,960.44
Харчі		19,047.20
Бар		38,329.28
Склеп з дарунками		15,528.85
Перекуся		12,468.87
Культурні розривки		6,864.87
Таборові вплати		6,290.00
Ворітні приходи		2,370.40
Дохід з безальког. напитків		1,130.07
Дохід з телефону, кіна		1,576.32
Різні		1,841.22
		255,407.47
Розхід:		
Платні	59,767.58	
Харч	49,629.87	
Бар	20,852.07	
Меблі, устаткування	14,708.37	
Втримування і направи	15,782.43	
Світло і огрівання	12,757.36	
Склеп і дарунки	12,607.01	
Виряд для кухні і їдальні	4,348.96	
Господарські видатки	9,622.24	
Перекусочка	7,590.28	
Транспортація	6,917.74	
Податки від реальностей	9,084.02	
Обезпечення	10,141.70	
Податки від платень	6,401.26	
Обслуга, розваги	6,368.69	
Телефон	1,842.99	
Поштові та бюрові видатки	1,346.04	
Відшкодування за ренти	2,627.77	
Реклями	966.55	
Законні видатки	520.00	
Різні	752.22	254,635.15
Чистий дохід із оселі		772.32

Заввага: Сума 12,300.98 за знецінення (депрешієйшен) не є тут зарахована і є додана до інвестиційного доходу.

STATEMENT OF OPERATIONS OF "SVOBODA"

Income:	
Subscriptions	$ 148,974.79
Advertizing	60,014.95
Printing	42,772.81
"Veselka"	9,048.42
Press fund	4,485.32
Books	4,361.76
Almanac	3,082.24
Miscellaneous	1,763.78
Total Income	$274,504.07

Звіт голови Контрольної Комісії д-ра Володимира Ґалана

(Продовження

Expensess		
Pay roll:		
Printing	$90,109.78	
Editorial	36,044.00	
Office	19,347.16	
Correspondents	12,558.00	$158,058.94
Purchases:		
Printing material	53,293.53	
Books	2,663.67	
Miscellaneous	909.10	56,866.30
Rent		12,000.00
Postage		12,847.85
Insurance		2,043.86
Light, heat and power		2,096.62
Printing		1,997.80
Parts and repairs		2,883.59
Telephone and telegraph		1,493.08
"Veselka"		3,680.00
Taxes		6,435.41
Pension expense — current year		672.00
Provision for future pensions		6,275.00
Sales discounts		2,556.62
Bad debts		416.50
Office expense		695.74
Miscellaneous		12,021.94
Total expenses		$283,0441.25
Net Loss on "Svoboda" Operations		$8,537.18

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ — „СВОБОДА"

Дохід:		
Передплати		148,974.79
Реклями		60,014.95
Друк		42,772.81
„Веселка"		9,048.42
Пресовий фонд		4,485.32
Книжки		4,361.76
Альманах		3,082.24
Різні		1,763.78
Загальний дохід		274,504.07
Розходи:		
Платні:		
Друкарня	90,109.78	
Редакція	36,044.00	
Адміністрація	19,347.16	
Кореспонденти	12,558.00	158,058.94
Купно:		
Друкарський матеріял	53,293.53	
Книжки	2,663.67	
Різні	909.10	56,866.30
Чинш		12,000.00
Пошта		12,847.85
Обезпечення		2,043.86
Світло, огрівання, електрика		2,096.62
Друкарський видаток		1,997.80
Частини і направи		2,888.59
Телефон, телеграф		1,943.08
„Веселка"		3,680.00
Податки		6,435.41
Пенсія		672.00
Знижки на купні		2,556.62
Безповоротний довг		416.50
Пенсійний фонд		6,275.00
Бюровий видаток		695.74
Різні видатки		12,021.94
Загальний розхід		283,041.25
Втрати на „Свободі"		8,537.18

ТАКІ ВІДДІЛИ УНСОЮЗУ ЗАЛЯГАЮТЬ З ВКЛАДКАМИ З КІНЦЕМ 31-го ГРУДНЯ 1963 РОКУ

Відділ	Сума	Відділ	Сума
12	$ 568.69	374	$ 565.99
44	138.61	376	90.18
51	58.79	389	349.81
54	512.67	415	8.33
61	70.43	423	2,565.66
82	86.38	425	152.69
85	213.23	429	82.07
115	1,873.81	438	10.65
116	243.35	439	954.00
153	6,220.29	444	363.65
165	267.70	453	63.52
194	1,602.33	473	1,557.49
233	399.27	478	300.93
257	730.77	480	46.29
259	289.27	489	118.08
311	3,92	494	51.04
335	240.03	502	282.88
Разом			$21,022.80

РЕКОРДОВИЙ ВІДДІЛ

Рекорди Рекордового Відділу виказують, що рух членства в УНСоюзі за час останніх 4 років був наступний:

З кінцем 1959 р. було ст. членів 49,688, дітей 24,472, разом	74,160
У 1960 р. убуло ст. член. 696, прибуло дітей 379, разом втрата	317
У 1961 р. прибуло ст. членів 532, прибуло дітей 681, разом	1,213
У 1962 р. прибуло ст. членів 140, прибуло дітей 82, разом	222
У 1963 р. прибуло ст. членів 654, убуло дітей 324, разом	330
З кінцем 1963 р. є: ст. членів 50,318, дітей 25,290, разом	75,608
Активних членів в УНСоюзі є з кінцем 1963 року	75,608
а неактивних членів	7,885
тобто разом усіх членів	83,493

З цього виходить, що на протязі останніх 4 років УНСоюз збільшився на 630 повнолітніх членів, та збільшився на 818 дітей. Разом УНСоюз збільшився на 1,448 членів, коли брати до уваги, що з кінцем 1959 р. УНсоюз налічував 74,160 членів, а з кінцем 1963 р. число членів становить 75,608.

УНСоюз нараховує 483 відділів, в тому 53 відділів у Канаді. Ці відділи є розміщені в ось таких стейтах (провінціях), та в ось таких кількостях:

Арізона	1	Ню Йорк	81
Каліфорнія	2	Норт Дакота	1
Колорадо	1	Огайо	29
Коннектикат	17	Ореґон	1
Делевар	2	Пенсильвенія	140
Дистрикт оф Коломбія	1	Ровд Айлєнд	7
Флорида	1	Вашингтон	1
Іллиной	31	Вест Вірджінія	3
Індіяна	5	Вискансин	3
Кензас	1	Вайомінґ	1
Мериленд	7	Алберта, Канада	3
Месечюзетс	11	Брітіш Коломбія, Канада	2
Мишиген	11	Манітоба, Канада	3
Міннесота	4	Онтеріо, Канада	32
Мізурі	4	Квібек, Канада	8
Небраска	3	Саскачеван, Канада	4
Ню Гемпшір	1	Нова Шкотія	1
Ню Джерзі	60	Разом відділів	483

ЧИСЛО ЧЛЕНІВ В ПООДИНОКИХ КЛЯСАХ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА СУМИ ЇХ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: ДЕПАРТАМЕНТ ДОРОСЛИХ:

У давньому роді забезпечення	133	членів	на $	114,500.00
У забезпеченні до 70 р. життя	455	"	на	334,500.00
У забезпеченні на 20 „пеймент лайф"	15,960	"	на	13,046,750.00
У забезпеченні на 20 „ендавмент"	11,264	"	на	8,933,750.00
У забезпеченні на ціле життя для нових членів	12,336	"	на	9,363,569.00
Молод. Е-18 в дорослих	5	"	на	4,000.00
У забезпеченні на ціле життя для давніх членів	6,673	"	на	5,675,950.00
У забезпеченні „Р-65"	860	"	на	860,500.00
У забезпеченні „Е-65"	1,215	"	на	1,555,500.00
Подвійне забезпечення до 60 року життя	339	"	на	623,000.00
Акцидентове забезпечення	1,078	"	на	5,390,000.00
У Департаменті Дорослих є разом забезпечених	50,318	членів	на	$45,902.019.00

МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ:

У першій клясі до 18 р. життя	1,781	дітей	на $	1,192,500.00
У другій клясі до 70 р. життя	335	"	на	120,570.00
У третій клясі до 16 року, „ендавмент"	244	"	на	24,400.00
У клясах Р-20 „пеймент лайф"	8,708	"	на	6,583,000.00
У клясі Е-20 „ендавмент"	9,422	"	на	6,528,250.00
У клясі Е-18 „вивінувальне"	4,555	"	на	3,773,500.00
У клясі Р-65	121	"	на	110,000.00
У клясі Е-65	124	"	на	103,500.00
У Молодечім Департаменті є разом забезпечених	25,290	дітей	на	$18,435,720.00
Усіх активних членів є	75,608		на	$64,337,739.00
Членів на виплаченому або продовженому забезпеченні	7,885		на	5,403,5600.0
Усіх членів УНСоюзу	83,493		на	$69,741,299.00

І. СТАН І РУХ АКТИВНИХ ЧЛЕНІВ ЗА 1963 РІК

ПОВНОЛІТНІ ЧЛЕНИ

В дні 1-го січня 1963 р. було повнолітніх членів	49.664
Прибуло за 12 місяців	4,437
Разом	54,101
Відійшло за 12 місяців	3,783
Залишилося	50,318
Значить, що за останній рік УНСоюз збільшився у повнолітніх членах на	654

МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ

В дні 1-го січня 1963 року було всіх дітей	25,614
Прибуло за 12 місяців	1,976
Разом	27,590
Відійшло за 12 місяців	2,300
Залишилося	25,290
Молодечий Департамент зменшився за останній рік на	324
Обидва департаменти разом мають членів	75,608

РУХ ПОВНОЛІТНІХ ЧЛЕНІВ ЗА 1963 РІК

З початку січня 1963 року було повнолітніх членів	49,664
У 1963 році: прийнято нових	3,157
прийнято з переступними листами	604
прийнято з інших кляс	97
прийнято наново	531
прийнято до повнолітніх з молод. клясами	48
Разом	54.101
У 1963 році: суспендовано	1,065
відійшли з переступними листами	603
відійшли до інших кляс	97
відійшли зі зворотом у готівці	441
відійшли на безплатне продовження	23
відійшли на виплачене забезпечення	556
відійшли з виплаченим забезпеченням	316
померли	682
Разом	3,783
Відійнявши 3,783 від 54,101 — дістанемо загальне число повнолітніх членів з кінцем грудня 1963 року	50,318

РУХ ЧЛЕНІВ МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ ЗА 1963 РІК

З початком січня 1963 року було всіх дітей-членів	25,614
У 1963 році: прийнято нових	1,289
прийнято з переступними листами	282
прийнято з інших кляс	59
прийнято наново	346
Разом	27.590
У 1963 році: суспендовано	741
відійшли з переступними листами	285
відійшли до повнолітніх членів	105
відійшли до інших кляс	56
відійшли на безплатне продовження	3
відійшли із зворотом у готівці	328
відійшли з виплаченим забезпеченням	440
померли	11
відійшли на виплачене забезпечення	283
відійшли до повнол. з молод. клясами	48
Разом	2,300
Відійнявши 2,300 від 27,590 — дістанемо загальне число дітей-членів з кінцем грудня 1963 року	25,290

Веручи до уваги, що з початком 1963 р. було всіх активних повнолітніх членів і дітей	75,278
а знову з кінцем 1963 року те загальне число становило	75,608
то загальний убуток активних членів виносить	330

ПОРІВНЯННЯ З РОКОМ 1962

В 1963 році прийнято більше нових: 571 дорослих членів, 218 менше дітей.

В 1963 році прийнято з переступними листами: 131 менше дорослих, 43 менше дітей.

В 1963 р. прийнято наново: 101 менше дорослих, 1 більше дітей.

В 1963 році суспендовано: 16 більше дорослих, 31 більше дітей.

В 1963 році відійшли зі зворотом у готівці: 59 менше дорослих, 22 більше дітей.

В 1963 році відійшли: на безплатне продовження, на виплачене забезпечення, і з виплаченим забезпеченням: 79 менше дорослих, 191 більше дітей.

В 1963 році померло 39 більше дорослих, 2 більше дітей.

В 1963 році зменшилися кляси дорослих членів: стара система на 7, кляса „О" на 30, кляса „Т" на 349, бо до тих кляс не приймається більше членів.

В 1963 році зменшилися кляси Молодечого Департаменту: кляса І на 191 членів, кляса II на 19 членів і кляса III на 71 членів. До 2-ої і 3-ої кляс не приймається більше нових членів. Зменшилися також кляси Р і Е на $250.00 на 52 членів, бо до забезпечення на $250.00 не приймаємо більше членів.

РУХ ВІДДІЛІВ:

Впродовж 1963 року були зорганізовані ось такі Відділи:

Відділ ч. 214 — Нюарк, Н. Дж.
Відділ ч. 381 — Гейворд, Виск.
Відділ ч. 402 — Етобікок, Онт. Канада
Відділ ч. 442 — Торонто, Онт. Канада

ВІДДІЛИ РОЗВ'ЯЗАНІ:

Відділ ч. 250 в Кос Коб, Конн.
Відділ ч. 381 в Денбері, Конн.
Відділ ч. 340 в Менуестер, Н. Й.

ВІДДІЛИ ЗЛУЧЕНІ:

Відділи чч. 421 в Томастон, Конн. та 54 в Валінгфорд, Конн. об'єдналися в один Відділ ч. 54 в Валінгфорд, Конн.

Відділи чч. 298 в Бронкс, Н. Й. та 210 в Вестчестер, Н. Й. об'єдналися в один Відділ ч. 210 в Вестчестер, Н. Й.

Відділи чч. 395 в Клівленд, Огайо та 251 в Клівленд, Огайо об'єдналися в один Відділ ч. 251 в Клівленд, Огайо.

З початком січня 1963 року було Відділів	485
Упродовж 1963 року зорганізовано	4
Упродовж 1963 року злучено Відділи	3
Разом	492
Розв'язано Відділів	3
Злучено Відділів	6
З кінцем 1963 року було всіх Відділів	483

ВИСНОВКИ

На основі зробленої провірки майна та діловодства УНС Контрольна Комісія стверджує:

1) Офісові приміщення:

Справа приміщення офісу УНС не поступає вперед, хоч потреба модерного будинку являється конечною.

В цій справі Контрольна Комісія бачить одиноку розв'язку в покликанні окремої Будівельної Комісії, складеної з двох членів Екзекутиви, двох Радних та одного члена Контрольної Комісії, яка то Комісія мала б дати конкретний звіт і плян нового приміщення на найближчих зборах Гол. Уряду.

2) Зміна діловодства.

Наше внутрішнє діловодство, зокрема на Союзівці та у „Свободі" потребує негайної модернізації, щоб оминути витрату часу та для кращої внутрішньої контролі. Контрольна Комісія вважає, що фірма Ернст та Ернст повинна поробити дальші студії і подати конкретний плян модернізації. Рівночасно доручити предсідникові УНС, щоб він був особисто відповідальний за переведення нового діловодства у всіх відділах УНС, Союзівки та „Свободи".

3) Культурна Комісія.

Для створення авторитетного тіла в культурній ділянці Контрольна Комісія вважає повну реорганізацію Культурної Комісії конечною та передання їй справи видавництв, курсів українознавства та таборів.

Для наділення стипендій створити окрему Комісію.

В усіх наведених справах Контрольна Комісія поставить від себе внесок на потрібні резолюції.

Тому, що Контрольна Комісія — поза повищими заувагами — знайшла усі звіти Головних Урядовців, подавані в місячних та річних звітах, точними і правдивими, Контрольна Комісія ставить внесення на прийняття цих звітів до відома.

За Контрольну Комісію УНС:
Володимир Ґалан — предсідник
Володимир Коссар — заст. предсідника
Петро Пуцило — секретар
Іван Кокольський та
Іван Іванчук — члени

Союзівка, Н. Й.
18 травня, 1964

Звіт секретара Контрольної Комісії Петра Пуцила

Після цього секретар Контрольної Комісії Петр Пуцило прочитав свої помічення відносно внутрішнього діловодства УНСоюзу та рекомендацій на будуче. Він прочитує звіт фірми Ернст і Ернст.

ЗАВВАГИ ЩОДО ВНУТРІШНЬОЇ КОНТРОЛІ ТА ВІДХИЛЕННЯ ВІД ПРИЙНЯТИХ ПРИНЦИПІВ І РУТИНИ

Грошеві посилки

1. Всі поступаючі грошеві посилки відкриває Головний Касир та передає їх до Фінансового Департаменту для книжкового переведення та вкладу до банку. Щоб посилити внутрішню контролю, урядник, який відкриває пошту, повинен виготовити листи на всі отримані вклади. Така листа повинна бути обов'язково порівняна із дуплікатами, що повертаються із банку після вкладу грошей. Це завдання мусіло б бути обов'язково виконане урядником, який не має нічого спільного із касовими книжками та грішми взагалі.

Узгіднення банкових конт

При узгіднюванні не береться під увагу порівнювання зреалізованих чеків із розходовими книжками, як також не перевіряється підписів.

Грошеві виплати

1. Звернено увагу на факт, що у деяких випадках не знайдено в рекордах потрібних прилог (вендор інвойс) для виплат, які були виплачені зі сторони „Свободи". На це звернуто увагу Головного Касира.

Заробітні платні

1. Рекомендується, щоб платню працівникам виплачував такий урядник, який не має нічого спільного із виготовленням платної листи. Завважено також, що розписані поквітування про отримання працівниками платні не переховуються довше як до кінця року. Звертаємо увагу на те, що такі поквітування повинно зберігатись за статутом впродовж семи літ.

При перевірці платних лист для працівників „Свободи" стверджено, що потрібні В-4 формулярі та викази за податкові обтяження не зберігаються. Тому рекомендується, щоб такі прилоги були виповнені працівниками „Свободи" та переховувані в актах Союзу.

Існуючий стан, завваги та рекомендації — Загальний начерк існуючого стану

В бюрову працю Головного Уряду входять слідуючі обов'язки: 1) Виготовлення картотеки для кожної обезпеченевої грамоти як також платних повідомлень для власників грамот. 2) Друкування платних (ассесмент) лист місячно для кожного відділу. 3) Зготовлення місячних лист всіх власників грамот для статистичних цілей. 4) Переведення змін у рекордах. 5) Виготовлення місячних платних лист для відділів. 6) Ведення платних книг. 7) Ведення приходової та розходової картотеки. 8) Узгіднювання сум надісланих з сумами належними до плати та виготовлення лист недобору.

Щодо самого способу переведення згаданих операцій, то вони проходять як слідує: перші чотири полагоджується у Рекордовому Відділі при помочі ІВМ а три останні у Фінансовому Відділі ручною методою, при помочі рахункових машинок.

В число інших дрібніших функцій, які переводиться у Фінансовому Відділі, входить виготовлювання чеків, платних лист, введення в книги біжучих вплат і виплат, проваджєння головної касової книжки, втримування потрібних рекордів на грамотні позики, зготовлювання повідомлень про вплати відсотків за позики та поквітування на їх отримання.

Інвестиційний Відділ зберігає картотеку інвестицій та цінних паперів і провадить евіденцію отримуваних від них відсотків. Морґеджовий відділ займається морґеджовою картотекою, виготовляє платні повідомлення на належний процент, втягає в картотеку всі поступаючі вплати за процент та виплату довгу, як також слідить детально за обезпеченевими грамотами, які приходять від боржників.

Бухгальтерійні книжки видавництва „Свобода" провадяться в бюрах видавництва. Тут входить провадження ручно приходових і розходових книг, окремих рекордів купна чи продажу, листи передплатників, вплат, що поступили наперед, книгу належностей від платників. Копію платних лист виготовляється в бюрі касира.

Бухгальтерійні книжки для оселі в Кергонксон провадиться ручно в обох місцях, тобто в Ню Джерзі і на самій оселі, а тому в деяких випадках ця процедура провадиться подвійно, спеціяльно якщо ходить про книговодство грошевих виплат та стан платних лист.

Завваги та рекомендації

Вживання штампувального виряду (панч кард еквіпмент) при виготовлюванні місячних лист та компіляції статистичних даних виявляються дуже ефектовною методою у відношенні до загального числа власників грамот. Однак слід ствердити, що цей виряд релятивно дуже мало вживається і тому вповні його не використовується. Тому треба старатись, щоб гідно використати цей виряд, коли він стоїть без вжитку, виконуючи на ньому поважніші праці із фінансового відділу. І так тут можна було б виготовляти місячні платні, звідомлення до відділів, листи вплат, які поступили, та листи тих вплат, які ще не надійшли.

Ручне виготовлювання лист для відділів є досить скомпліковане, вимагає багато часу. Уважається, що при докладнійшій студії цієї проблеми можна було б заощадити багато часу, випускаючи крім виказів також місячні платні листи. Внаслідок цього, уживаючи сумаюну машину, можна було б виготовляти, крім місячних розрахунків, також листи на вплати, що поступили та ті, які ще не надійшли.

Великою перешкодою зараз у виготовлюванні місячних платних лист є якраз недостаточна кількість рубрик в головній картотеці (мастер кард), в яких можна боло б втягати докладно окремі суми, які стоять тепер під рубрикою „Інші фонди". Щоб можна було визначити точно суми, які мають появитись під рубрикою Адміністраційного Фонду, Народнього Фонду, Конвенційного Фонду та Допомогового Фонду, треба обов'язково проаналізувати всі місячні асесмент листи та додати ручно окремі суми, узгляднюючи при тому коди та платні пляни. Дальша аналіза є потрібна, щоб установити суму винагород в першому році як також суму премій за відновлені грамоти. Щоб визначити всі можливості та пов'язати з собою певні функції, що відносяться до асесмент лист, до виготовлення лист місячних вплат для відділів, збіркових лист, лист приходів та розходів, обчислення винагород та підсумування в одно ціле, — ми мусіли б точніше простудіювати теперішню діяграмну систему та евентуально взяти під увагу збільшення існуючого технічного устаткування або доповнення, щоб в той спосіб осягнути бажаний результат і в той спосіб зліквідувати ручні роботи і пов'язані з ними видатки до мінімум.

Всі інші прийоми, як наприклад провадження книг вплат та видатків, виготовлювання платних звідомлень за належні відсотки на морґеджах та грамотних позичках, підчислення належностей за передплати, — можна було б також поліпшити, якщо б точніше простудіювати практичне переведення цих функцій. При тому треба було б визначити точніше розмір таких трансакцій, устійнити, до якої міри вони повторюються в практичному виконанні, і в той спосіб знайти найбільш економічну дорогу вживання штампувальної системи. Щодо виготовлення платних лист для працівників обезпеченевого відділу, видавництва та оселі рекомендується т. зв. систему 3-ох копій, в яких крім доходового звідомлення для кожного робітника були б також інформації про заробіток із всіми деталями. При помочі такої системи можна бути упевненим, що сума заробітньої платні, яка є показана на відтинку працівника, є ідентична з сумою на загальній платній листі і це якраз точка, по якій ми доглянули певні неточності під час перевірки (дивись завваги під розділом „Внутрішня контроля та відхилення від прийнятих принципів та рутини).

Писання квітів в цілі виставлення чека (воррент) уважається за непотрібне у таких випадках, де стоять до диспозиції потрібні прилоги, як ось відповідна фактура купна (вендор інвойс) чи підтверджена посвідка про смерть і т. д. Сума, показана на квіті (воррент), є часто нічим іншим як дуплікатом суми виробленого чека, а тому ця процедура є дуже часто зайвою.. Більше ефективним засобом у відпущенні фондів було б пред'явлення схваленого документу до бюра головного касира, на підставі якого можна було б виставити чека в кількох копіях (ваучер) і так одну копію можна б було долучити до актів при виплаті поданої суми, а другу до схваленого документу.

Уживання (вучер) чеків виключає потребу подвійного писання, тому що вже самі чекові відтинки є частиною даної чекової книжки, Можна також уживати коверт з віконцями для таких чеків і в той спосіб оминути потребу писання адрес.

Рекомендуємо також засвоїти числові коди для окремих конт та вводити такі коди до бухгальтерійних актів. Ця метода клясифікацій конт дає можливість уживання штампувальної системи і усуває потребу виписування довгих наголовків на документах. Треба підібрати відповідну клясифікацію конт для всіх трьох відтинків дії Союзу — обезпечення, видавництва та оселі. Бухгальтерійну систему, що зараз практикується на оселі, треба ще раз перевірити в тій цілі, щоб в майбутньому визбутись подвійного провадження книг як також, щоб ввести там певну систему контролі, яка була б згідна з усіма принципами бухгальтерії для такого підприємства як оселя. На підставі теперішньої системи є неможливим визначити точно суми розходів та приходів у окремих галузях як наприклад: мешкання, харчі, бара, басейн і т. д., як також не видно жадної поміркованости щодо цін на купна та продажі, коли іде справа про харчі та напитки. Нам було б приємно говорити з Вами на тему цих питань та про прийоми, які є загально прийняті. Розмір різних паперових форм є часто надмірно великий і тим збільшує непотрібно видаток грошей, а тому і цей стан можна направити. Часто вживається писані від руки форми без потреби. Це, зрозуміло, є також додатковим видатком. Тому саме ми уважаємо, що видаток на папір можна значно зредукувати, беручи під увагу його величину, вагу, краску та характер друку.

Всі порушені вище точки є тільки висновком короткотривалої перевірки Вашої бухгальтерійної системи. Однак, базуючись на спостереженнях, які нам довелось зробити, ми переконані, що можна багато дещо справити через ще більше наполегливу контролю окремих ділів, а зокрема слідкуючи за працею з паперовими формальностями. В тому напрямку можна було б поробити багато заходів для грошевих заощаджень.

Ми згідні на те, щоб продовжувати і надалі з Вами речеву дискусію по питаннях змісту цього звіту, як також обіцяємо практичну допомогу по питаннях, що відносяться до поліплення Вашої системи.

В цьому місці провід нарадами перебирає заступник гол. предсідника Ст. Куропась. Потім головний контролер Іван Кокольський відчитує свої помічення відносно головної канцелярії УНСоюзу та „Союзівки"

Звіт члена Контрольної Комісії Івана Кокольського

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ

Головна Канцелярія УНСоюзу не змінила свого вигляду, хоч на річних нарадах вже обговорювали конвенційні ухвали про старання нового приміщення. Екзекутива запевняє, що робить старання про нове приміщення.

СОЮЗІВКА

Цьогорічні зауваги контролі є в порівнянні з минулорічними такі самі. Це також твердить фірма Сертіфаєд Паблік Екантентс, Ернст енд Ернст, як і стейтова контроля, що спо-

Звіт члена Контрольної Комісії Івана Кокольського

(Продовження)

сіб ведення загального підприємства вимагає модернізації. Щоб запровадити модерний спосіб діловодства, треба прийняти систему „Менажмент контрол фор Готел опарейшенс". Тоді кожна ділянка буде виказувати свої доходи і розходи, інвестиції або ремонти, тоді також буде образ готелевого підприємства: заробітку чи втрати.

Також конечним є впровадити загальний список „Саммери" всіх витрат (капітал імпрувмент), почавши від купна першої, другої і третьої парцелі, включно із коштами вложеними, як дальші інвестиції, добудови, перебудови та загальні поліпшення, рухомі і нерухомі. В такому діловеденні можна буде оцінити вартість Союзового майна на Союзівці в порівнянні з витратами.

Тут також включались би інші ділянки:

1) винайм кімнат; 2) кошт поживи; 3) кошт трунків і напитків; 4) доходи барів; 5) „Снек бари"; 6) крамниця (ґіфт шап); 7) культурні курси і кошти доплати УНСоюзу; 8) Дитячі табори і кошти доплати УНСоюзу; 9) також мала б бути списана інвентура залишеного товару.

По запровадженні модерного способу книговедення з розподілом на окремі ділянки, їх приходи і розходи, ми зможемо краще зрозуміти прибутки чи втрати, та заразом зможемо приступити до бюджетової системи.

Тут не йде про підозріння, бо поза рахунковими звітами контроля УНСоюзу не може нічого іншого ствердити, що також підкреслюють Сертіфайд паблік акавнтентс. Але є кращий спосіб діловодства, який дає точний перегляд підприємства без перешукувань приходів, розходів, чи переносів грошей з одних союзових фондів на інші потреби.

Наші менаджери напевно працюють з повною посвятою, але нам все таки потрібні точні рахунки для загального порядку.

Ріст Союзівки великий, доказом чого є ріст доходових і розходових рубрик підприємства. Ввесь тягар праці далі остає на тих самих людях, котрі є менаджерами Союзівки, майже від часу купна оселі, лише із декількома помічними силами.

Тут треба завести деякі полегші. Поперше: треба запровадити певний формуляр, щоб канцелярія Союзівки велася модерним рахунковим способом, з кваліфікованими особами на помічній праці в канцелярії. Подруге: працею помічних сил для менаджерів треба пилегшити їх тягар в тяжких місяцях літнього сезону. Рахунки доказують, що витрачено на Союзівку з кінцем 1962 року без обниження вартости 502,902.02 дол. В році 1963 витрачено додатково на павільйон 37,256.18 дол. і докуплено меблів на суму 14,708.37. Разом з ними сума вложених грошей на Союзівку — 554,866.57 дол.

Обниження вартости знову зроблено в 1962 році на суму 12,300.98 дол., попередні з обниження вартости в роках 1959-1960 і 1961 були на суму 48,118.93 дол., які разом із четвертим обниженням дають суму 60,419.91.

Книжкова вартість Союзівки така:

Вартість перед обниженням		554,866.57
Чотири обниження		60,419.91
Теперішня книжкова вартість	дол.	494,446.66
Рік 1963 виявляє, що приходів було		254,707.13
Розходи		237,332.77
Чистий прихід за рік 1963	дол.	17,374.36

Накінець член Контрольної Комісії Іван Іванчук складає свій звіт з контролі, який головним чином відноситься до видавництва та друкарні УНСоюзу і „Союзівки", протоколів екзекутивних нарад, залеглостей відділів і ін.

Звіт члена Контрольної Комісії Івана В. Іванчука

Я перевірив протоколи нашої 28-мільйонової організації УНС, що охоплюють річне засідання 20-24 травня 1963, — скорочене, англійською мовою, і засідання трьох платних членів Екзекутиви з дня 11-го серпня 1963 р., що почались о годині 9:30 рано і скінчились о 11:30 рано. За ті дві години в цім протоколі подано лише, що закуплено бондів за 127,000 дол., та уділено позички на 32 реальности, що льокуються в різних містах Америки й Канади.

На засіданні в дні 23 серпня 1963 р. були присутні всі 5 членнів Екзекутиви й головний редактор „Свободи" п. А. Драган.

На цім засіданні президент п. Й. Лисогір повідомив, що вислано статут до членів Статутової Комісії, ухвалено 150.00 дол. нагороди для найкращого студента на українських курсах у Манітобськім університеті, а 100.00 дол. як членську вкладку Масачузетс Фратернал Конґрес Коледжу.

Тоді також ухвалено закупити бонди й уділити морґеджі.

На засіданні 21-го жовтня 1963 р. були п'ять членів Екзекутиви й гол. редактор п. А. Драган. П. Слободян звітував, що від останнього засідання 23-го серпня 1963 — інвестовано 405,335.55 дол. в бонди, а 131,873.96 в морґеджі. Але хто йому дав право на ті інвестиції?

Далі, головний касир звітував про Союзівку, що видано 27,232.59 дол. на будову на Союзівці, а 13,597.72 на закупівлю „приряджения". Нема сказано, як і хто його уповноважив виплатити таку суму. Де є ухвала? Там так написано по-англійськи:

"After a discussion, the report of the Supreme Secretary was accepted, after which several organizational plans were adopted."

Які „організаційні пляни"? Властиво, що саме Головна Екзекутива ухвалила? Чи то якісь секретні пляни, що небезпечно їх вписати до протоколу?

На засіданні 30-го грудня 1963 р. були присутні чотири члени Екзекутиви, без пані Герман, але були присутні д-р В. Ґалан, п. Б. Зорич і п. А. Драган. Звітував президент про різні справи, як 70-літні ювилеї, зріст членів, та що Союзівка заробила 20,000 дол. Пан Слободян звітував, що він знову інвестував у бонди 202,900 дол., а в морґеджі 344,402.61 дол. І це повторюється без ніякої ухвали.

Були також звіти гол. секретаря Б. Зорича та ред. А. Драгана. Зі звітів виходить, що д-р Ґалан ані слова не сказав. Також нема ані в однім звіті записано, чи п. Куропась щось говорив, або пані Герман. Коли хтось прочитає ті звіти через 15-20 років, то подумає собі: чого п. Куропась і пані Герман їздили на ті засідання?

Моя участь в засіданні Головної Контрольної Комісії, що почалось 21-го жовтня 1963, дала мені змогу знову переглянути статус довгуючих відділів, та перевірити адміністрацію „Свободи". Екзекутива допильнувала, що відділи, які запізнювалися з плаченням вкладок на поважну суму, почали сплачувати довги. Щодо „Свободи", то там справа майже не поправилась, тому що й досі нема однієї відповідальної фахової людини, котра б так попровадила те підприємство, щоб воно заробляло гроші, щоб мало добрих вишколених робітників, та щоб всі роботи виходили на час з мінімальним числом помилок. Над тими проблемами, що дальше існують у видавництві „Свободи", ми повинні серйозно застановитися на цім засіданні.

Щодо поїздок головних урядників та виплат коштів, получених з поїздками, тут є велике місце до поліпшення в триманні рекордів видатків, а не так, як це робиться досі. Я вірю, що тому, що Контрольна Комісія заанґажувала визначну фірму, яка буде щороку перевіряти діяльність і книговодство, — напевно можна буде і в цій справі зробити поліпшення.

Тому, що, почавши від 1963 р., всі книги УНСоюзу і „Свободи" та Союзівки будуть основно провірятись щороку спеціялістами, (чого не могла зробити Контрольна Комісія за такий короткий час), — Контрольна Комісія зможе посвятити більше часу на перевірці інших важних господарських справ.

До свого звіту гол. контролор Іван Іванчук долучив ще подрібний звіт-зіставлення вплывів і розходів дитячих таборів, курсів українознавства та ін.

Balance to profit $196.50

Not included in above are labor performed by *Soyuzivka* office workers and managers, medical tare given by guest doctors.

На підставі прочитаних звітів стверджую слідуюче:

1. Що трьох платних членів Екзекутиви майже не мають засідань, на котрих зобов'язані ухвалювати поїздки поза канцелярію (дол. 6,304) та видатки на ті поїздки. Сам п. Лисогір витратив дол. 2,170. На це було звернено увагу в минулому стейтовою контролею.
2. Нема ухвал у протоколі на ремонти на Союзівці
3. Нема ухвали (річного засідання (прот. 51) на перенесення грошей з інших фондів на Союзівку (дол. 30,000).
4. Нема ухвал на закупно бондів чи уділювання морґеджів.
5. Нема звітів поодиноких членів Екзекутиви з поїздок.
6. Звітів замало й дуже скупо писані.

Після закінчення звітів Контрольної Комісії з контролі приступлено до особистого звітування членів Контрольної Комісії.

V. ОСОБИСТІ ЗВІТИ ЧЛЕНІВ ГОЛОВНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ

Звіт головного контролера Д-ра Володимира Ґалана

Хвальний Уряде! Звіт з праці за минулий рік я поділю на такі частини: 1) Доручення Екзекутиви; 2) Праця у Філядельфійській окрузі; 3) Нові члени; 4) Громадська праця в УККА, ЗУАДК, ОбВУА; 5) Культурна Комісія; 6) Заключення.

До 1) З доручення Екзекутиви я брав участь у зборах місцевих відділів, де треба було заступати головний уряд; в кількох зборах Екзекутиви та Культурної Комісії та в річних зборах Братського Конґресу Пенсилвенії. З приємністю хочу ствердити, що на цих зборах запала одноголосноголосна постанова піддержати зусилля українців побудуватин пам'ятник Тарасові Шевченкові у столиці ЗДА — Вашинґтоні. Коли зважимо, що вже в той час почалася перша кампанія проти пам'ятника Шевченкові, то треба якслід оцінити цю резолюцію, яка в імені кількох мільйонів амер. громадян різного національного походження одноголосно заявилась за поставлення пам'ятника Шевченкові. Що ще більше важливе для нас, це те, що цю резолюцію поставив і енерґійно перевів наш предсідник Йосип Лисогір або, як ми кажемо, Джо Лисойер. Дехто навіть з наших прихильників побоювався, що резолюція провалиться і не радив її ставити, але коли резолюція перейшла, до того одноголосно — вони перші ґратулювали.

До 2). Як почесний Голова Філядельфійської округи, я все служив порадою і поміччю нашому молодому і енерґійному голові п. Гавришові; брав участь у зборах округи Екзекутиви та плянував працю на бужучий рік. На секретарських курсах, які переводив дуже вміло і зорганізовано наш головний секретар Ярослав Падох та його заступник В. Сохан, я промовляв до курсантів на тему „Громадська праця УНС."

Мушу ствердити, що пані головна радна О. Штогрин та гал. радний Іван Одежинський, як і усі члени Окружної Ради співпрацювали якнайкраще. Канцелярія округи та поодиноких відділів приміщається в домі ЗУАДК при 5020 Олд Йорк Ровд. Минулого року Окружна Рада відсвяткувала дуже вдало 70-ліття „Свободи", а цієї осени припадає 70-літній ювілей УНС.

До 3). В 1964 р. я започаткував кампанію за новими членами на т. зв. моргечове обезпечення. Коли людина бере поважний морґедж на хату; інституція, яка дає морґедж, має право жадати забезпечення цього морґеджу. Це обезпечення має різні форми. На мою думку, найкраще і найпростіше обезпечення було б звичайне обезпечення на життя з записом обезпеченевої суми на інституцію. Я зробив перший крок в цьому напрямку та обезпечив один морґедж української родини у Філядельфії на Дол. 110,000. Думаю, що цей спосіб обезпечення можна значно поширити і це принесло б велику користь УНС.

До 4). Як раніше, я є членом Екзекутиви УККА та членом Комітету будови пам'ятника Т. Шевченкові. Найбільше моя громадська праця зв'язана з ЗУАДК та ОбВУА, де я є вже довголітним президентом. Хочу ствердити і підкреслити, що обидві організації тісно співпрацюють з УНС, зокрема у Філядельфії, де кілька дуже активних секретарів є членами ОбВУА.

ЗУАДК дає приміщення Окрузі і Відділам УНС і на цьому місці хай буде мені вільно подякувати Головній Управі УНС та його членам за обильну фінасову допомогу. Ця співпраця мусить продовжуватись якнайкраще і в майбутньому.

Не вдалось наладнати якслід видавничої співпраці „Свободи" і ОбВУА. Виходить, що „Свобода" не могла досі видержати приватної конкуренції і „Вісті Комбатанта" ми змушені далі друкувати поза „Свободою". А в цьому велика шкода, бо цей військовий журнал став тепер журналом усіх комбатантів ветеранських організацій не тільки в ЗДА, але і в Канаді. На спільних нарадах американських і канадійських ветеранів (їх начисляється до 25,000) у Філядельфії створено дня 29 квітня 1964 р. Координаційний Комітет для цеї справи.

До 5). Як член Контрольної Комісії, я мав доручення переговорити з проф. Сеном з Пенсильвенійського Університету написати вступне слово до книги перекладів на англ. мову. Після трьох зустрічей проф. Сен відмовився це зробити, арґументуючи, що він не покликаний в таких справах.

Англомовна Енциклопедія

Про енциклопедію треба сказати, що це найбільший чин УНСоюзу в національно-культурній ділянці, який перейде в історію української культури. Я підкреслюю тут і наголошую, що це історичний чин Українського Народнього Союзу, а не Редакції енциклопедії. Без фінансового вкладу не могла б ця об'ємиста книга ніколи побачити світу, а фінансовий вклад походить від нашого Союзу. Цифри, які показують докладні дані видатків на цю енциклопедію, перший том, я подав на іншім місці свого звіту. Разом за кругло 10 років, протягом яких ішла редакційна праця і потім набирано матеріял, видано формально $110,000. До того треба дорахувати ще чимало коштів, виданих у зв'язку з редагуванням тієї книги, які поставлено в загальні адміністративні витрати в цих роках. Ця книга в історії українського друкарства і видавництв є рекордово найдорожчою і в тому заслуга проводу УНС, що він вирішив свого часу своїми коштами і заходами взятися за діло, яке мало виповнити діймаючу нестачу нашого культурного руху серед неукраїнського світу. Книга виповняє важливу прогалину у вихованні нашого молодого покоління, а разом з тим вона має служити як конечна наукова допомога для студій про Україну та як підручник у біжучій інформації про українську визвольну справу. При виданні дотеперішнього першого тому цієї енциклопедії мусів Виконавчий Комітет Союзу і головний редактор „Свободи" покласти чимало надзвичайної праці, яку оцінить тільки той, хто усвідомить собі трудноші, які вони мали під час так довгої редакційної праці з головним редактором книги...

Я, щоправда, не займаюся зараз науковою працею, але мої академічні студії в Европі (я студіював у Львівськім, Віденськім та Празькім університетах)і в американськім університеті дають мені підставу для того, щоб у цій справі сказати свої замітки. Зокрема хочу спинитись над деякими проблемами першого тому енциклопедії, які мене вдарили при першім перегляді книги в тих розділах, що мене цікавлять, як академічно освічену людину взагалі, а як громадського діяча—в ділянці військовій і харитативній зокрема. Ці мої критичні зауваги загального характеру такі:

1) Загально треба сказати, що редактор книги не дотримав пропорції окремих розділів і підрозділів, присвячуючи багато місця меншим подіям, а мало або й ніякого місця важливішим подіям.

2) Що нам усім і мені найдорожче в минулому, то Визвольна Боротьба в обороні Української Держави в 1918-1920 роках. Відбудовану кров'ю найкращих синів українську державність ми святкуємо рік-річно 22 січня. Проти цієї Української Народної Республіки висунув при кінці грудня 1917 р. московський центр фіктивну форму своєї інвазійної влади — „Українську Совєтську Соціялістичну Республіку". Під прикриттям тієї фальшивої димової заслони воювала Москва проти нас, а ми в тій визвольній війні обороняли Українську Державу, створену волею українського народу. Як ця справа представлена в енциклопедії?

Від сторінки 725 тягнеться назагал вдатна стаття про розвиток українського державного будівництва, написана Шульгином і Феденьком, а далі про Західню Україну (Витановичем, С. Бараном і д-ром С. Витвицьким). Далі за тим іде стаття про розвиток совєтської республіки в Україні, від стор. 794. Зараз на вступі в першім реченні знаходжу аж дві неправди, які ствердить кожний громадський діяч, а не тільки фаховий історик. Там читаємо дослівно таке: „Українська Соціялістична Совєтська Республіка (Українська ССР) — держава залежна від Росії і накинена українському народові окупацією його країни, була проголошена в січні 1919 року після поразки збройних сил Української Народної Республики..." Поперше, ця УССР була проголошена московськими большевиками не в січні 1919 року, але в грудні 1917 р. Проти тієї фікції, яка прикривала завойовницькі пляни Москви, ішла власне від грудня 1917 року оборонна війна УНР. Подруге, в січні 1919 р., коли автор енциклопедичної статті твердить, що була переможена Українська Армія, ми мали в руках столицю України і на Софійській Площі відбували свято злуки України, 22 січня. Зараз потім відбувся в Києві Трудовий Конґрес, парлямент Соборної України, обраний волею українського народу і національних меншин. Про це мова в попереднім розділі енциклопедії в статтях Шульгина і Феденка. Як же міг редактор Кубійович пустити таку неправду в енциклопедію в статті Голубничого? Що має думати читач енциклопедії про історію України?

Але йдім трохи далі в тій самій статті енциклопедії на стор. 725. Там читаємо, що з Першого Всеукраїнського З'їзду Рад (правдивого) виїхало з-поміж 1,200 делеґатів аж 20 відсотків на совєтський з'їзд у Харкові для заснування Совєтської Республіки. ОбВУА видав окрему працю ще в 1956 році про історію тієї форми московсько-совєтської окупації України. В ній наведені джерельні дані з самих большевицьких документів, які стверджують, що теза цієї статті Голубничого в енциклопедії неправдива. Самі большевицькі документи стверджують, ща на з'їзді рад у Києві було понад 2,000 делеґатів, а не 1,200, як подає енциклопедія. З тієї кількости делеґатів поїхало до Харкова лише 70 делеґатів, що дає лише три і пів відсотка, а не 20 відсотків. Подаючи таку цифру, енциклопедія мимовільно збільшує большевицькі впливи серед українського народу в тім часі, що не відповідає правді.

в) Зверну ще коротку увагу на те, як знецінює редактор енциклопедії організовану харитативну ділянку в історії України в 20 сторіччі. Отож, на стор. 837 енциклопедії редактор згадує про існування і діяльність українського Громадського Комітету у Львові (стор. 837). Цей Допомоговий Громадський Комітет, заснований у Львові тоді, коли з огляду на воєнне право не могли діяти леґально інші українські організації і установи і зокрема політичні, виконав величезну допомогову роботу для 100,000 вязнів, запро торених у польські тюрми і за політичну діяльність, а одночасно він заступав роботу всіх інших організацій і установ та тримав зв'язок з Америкою і Канадою. Цій великій установі з історичними заслугами ред. Кубійович присвятив у книзі лише рівно 6 рядків.

Не ліпше повівся редактор з другою харитативною організацією, ЗУАД Комітетом, найвизначнішим членом якого від самого початку є УНСоюз, тобто видавець енциклопедії. ЗУАДК виконав в роках 1945-1955 таку роботу, якої не міг виконати ніякий український чинник в Европі для допомоги українській чвертьмільйоновій еміґрації. ЗУДАК тоді оборонив цю еміґрацію перед насильною репатріяцією, заключав міжнародні договори для рятування цеї еміґрації, давав мільйонову матеріяльну поміч, звільнив дивізийників та обороняв права українців у цілому світі, як одинока в той час міжнародно визнана українська допомогова організація. „Сарсель" у часі свого побуту в Німеччині діставав постійно пачки від ЗУАДК для підтримки. Коли він осів у самім Сарселі, то далі діставав допомогу ЗУАДК-у разом у сумі поверх 15,000 дол. та допомогу, яку виклопотав ЗУАДК від Високого Комісара для Втікачів при Об'єднаних Націях на видання енциклопедії, в сумі $6,000.

Це велике діло української організованої громади в ЗДА і в тім також УНС, як члена ЗУАДК-у, збув ред. Кубійович рівно одним рядком, який звучить так: (стор. 916) "In the case of refugees coming to the United States the IRO and American Government were aided by the United Ukrainian American Relief Committee (UUARC) and etc. In Canada the the same functions were performed by the Ukrainian Canadian Relief Fund." В поданні джерел подано мапу розселення в ????

Одночасно, коли редактор книги не мав місця для такої великої самостійної і заслуженої ділянки, як організованої доброчинности у краю і тут у ЗДА, він знайшов місце майже на цілу сторінку для того, щоб описувати дрібну групу Крушельницького і його „Нових Шляхів", утримувану виключно фондами совєтів, які здерла совєтська влада дослівно в часі штучного голоду з України (стор. 1,067).

Ці мої замітки я зробив тільки тому, що ми маємо видавати другий том енциклопедії, і на мою думку, коли б ми мали видавати таку колосальну суму, треба було б добре ці справи обміркувати нашій Культурній Комісії.

У звіті Контрольної Комісії на послідній Конвенції було подане таке: „Я є членом Культурно-Освітньої Комісії і я в цій Комісії єдиний, що не є членом Екзекутиви. За винятком редактора „Свободи", ця Комісія складається виключно з членів Екзекутиви УНС. На думку Контрольної Комісії є конечним включити до цієї Комісії представників нашого культурного життя. Багато передовик наших культурних діячів є членами УНС і їх треба запросити до участи в Культурно-Освітній Комісії. Контрольна Комісія спеціяльно підкреслила видання Англомовної Енциклопедії Українознавства, що є великим вкладом нашого Союзу в культурну скарбницю нашого народу і поміч на шляху до визволення."

З цих зауваг Контрольної Комісії не зроблено дотепер ніяких висновків.

Згадаю ще дуже важливу справу, а саме дому для старших віком, на взір дому, який збудували жиди у Філядельфії.

На Загальних Зборах ЗУАДК-у 19 жовтня 1963 р. винесено одноголосно резолюцію, щоби такий український дім побудувати у Філядельфії при співпраці усіх братських та комбатантських організацій. Я певний, що УНС візьме в цьому ділі активну участь.

Закінчу свій звіт промовою, яку я вигосив на радіо-станціях у Філядельфії 22 лютого 1964 р. з нагоди 70-ліття УНС:

„22 лютого 1964 р. минуло 70 років, коли українські імґранти зорганізували в З'єдинених Державах першу українську братську організацію, якій на ім'я: Український Народний Союз.

Зараз ця організація, яка одержала почесну назву Батька Союзу, це організація найстарша, найбільша членством, найбагатша майном і найбагатша працівниками на народні громадській праці серед усіх українців у вільному світі.

Український Народний Союз оснований на чотирьох величних засадах, а це: 1) на засаді християнської любови ближнього, 2) на засаді обов'язку помогти своєму народові на шляху до самостійного державного життя, 3) помагати своїм членам і їх вдовам та сиротам, 4) рядитися демократичними засадами країни, в якій вони побудували своє нове життя.

З цих чотирьох засад випливає уся праця УНС та його 84,000 членів: чи це було при будові перших церков, народних домів, читалень; чи в допомозі школам, інвалідам та переселенні скитальців — члени УНС завжди були в перших рядах працівників. Коли ходить про політичну ділянку, то без співпраці і допомоги УНСоюзу та його преси і видавництв, не можна б навіть подумати про яку-небудь корисну працю в З'єдинаних Державах.

Але станути на висоті і глядіти на велике минуле членам УНС не слід. Тому в 70-ліття цієї організації, яку заслужено називаємо Батьком Союзом, буде до речі сказати, що найвища пора, щоби вся українська іміґрація вернулась до тих ідеалів, які присвічували основникам УНСоюзу в містечку Шамокін 70 років тому, а саме: до єдности, служби своєму народові і своїм членам.

На протязі 70 років українська іміґрація розкололась та йшла різними шляхами. Зараз пора йти одним шляхом, одною лавою, бо цього вимагає від нас сучасна хвиля. І тому Батько Союз в 70-ліття свого існування, з 29 мільйонами майна і 84-ма тисячами членів та з своєю пресою і видавництвами, закликає усі наші братські організації до об'єднання в одну велику братську українсько-американську допомогову орґанізацію, яка скріпить нашу духову, політичну і матеріяльну силу.

Є два шляхи до об'єднання: згори і здолини. Початок об'єднання згори урядами цих організацій не вдався, тому пробуймо здолини, від членства. Скликаймо спільні наради місцевих відділів усіх братських організацій для виміни думок та для товариських гутірок. Філядельфія це місце, де творилася основа нині могутньої Американської Держави. Може і наші перші спільні товариські наради дадуть початок до великого діла — обєднання українських братніх сил для добра цілого нашого народу. Це було б найкраще святкування 70-лдття нашого Батька—Українського Народного Союзу.

Звіт головного контролера інж. Володимира Коссара

Про контролю діловодства УНСоюзу звітували вже точно і вичерпно мої товариші - співбесідники, члени Головної Контрольної Комісії УНСоюзу. Висловлені ними погляди в більшости були узгіднені нами всіми і тому я можу тільки прилучитися до їх оцінки господарського стану і праці УНСоюзу. „Свободи та Союзівки.

Будучи членом Конт. Комісії як репрезентант Канади, хочу звернути ще раз увагу на важливе значення канадських українців у загальному українському житті та великі можливості для УНСоюзу серед українців Канади. Знаю з довголітньої практики канадський терен і тому можу сміло твердити, що при заанґажуванні відповідних сил можна організаційну сітку канадського УНСоюзу значно поширити і збільшити його членство на багато разів. Важне тут питання підшукання фахових і здібних людей, які могли б посвятити більше часу організаторській праці для УНСоюзу. Не менше важливі для такої широко закроєної праці є фінанси, коли хочемо повести її з найкращим успіхом.

В моїй громадській діяльності я ніколи не пропускаю нагоди відповідно насвітлити значення і вклад праці УНСоюзу в загально-українські справи. То ж і моя громадська діяльність є рівночасно також працею для УНСоюзу, нерозривно зв'язаного із долею українців по цій стороні океану і на рідних, поневолених землях. В минулому звітому році, крім участи в контролях діловодства УНСоюзу, вів я дальше чималу переписку з відділами, округами і утримував тісний контакт із Екзекутивою УНСоюзу, бувши все готовим приняти і виконати її доручення. Ось так старався я і в цьому році докладати мої дальші цеголки до розбудови і скріплення нам усім дорогого Українського Народного Союзу.

(Продовження в наступному числі)

Вшанували пам'ять Симона Петлюри

24-го травня, в 38-му річницю трагічної смерти Голови Директорії Головного Отамана Військ і Фльоти УНРеспубліки Симона Петлюри, в Катедральному Соборі св. Володимира в Шикаґо відслужено панахиду за спокій його душі. Співав церковний хор під проводом Ів. Трухлого. Настоятель Собору о. митрат Ф. Білецький виголосив промову про Симона Петлюру, як велику історичну постать, — форматора відродженої Української Нації і Голови Держави - УНРеспубліки... Під час панахиди почесну варту творили, зі своїми організаційними прапорами: члени СУВ, ОДУМ, СУМА і Ліґи Православної Молоді...

Того ж дня, вечором, в парафіяльній залі св. Володимира, заходом Станиці Союзу Українських Ветеранів в Шикаґо, відбулася урочиста Академія, присвячена пам'яті Головного Отамана Симона Петлюри. Після Американського Державного Гимну, що відспівала пані Лідія Опихана, голова Станиці СУВ хор. інж. Микола Фещенко - Чопівський відкрив Академію вступним словом:

„25-го травня 1926 р. в Парижі, від ворожих московських комуністичних куль згинув Головний Отаман Військ УНРеспубліки Симон Петлюра. Червона Москва вбила Провідника Української Нації, але не вбила Його визвольної Ідеї. 12 років пізніше, 23-го травня 1938 року, у Ростердамі, від тієї ж московської кривавої руки,згинув найближчий співробітник Симона Петлюри, командант Корпусу Січових Стрільців полк. Евген Коновалець.

Промовець закликав присутніх повстанням і хвилиною мовчанки вшанувати пам'ять всіх Героїв і Мучеників, які життя своє віддали за Волю Соборної України.

Панна Ірина Шиманівна з чуттям деклямувала вірш О. Кобця: „Отаман наш поліг".

Святочний реферат „Таємниця вождя" виголосив голова Союзу Українських Ветеранів в ЗДА, полк. інж. Василь Филонович.

Події провесни 1917 року принесли українському народові довгождану Волю. Здавалося тоді багатьом, що з поваленням московського царату перестала діяти перепона для незалежного існування України.

В цих радощах соняшної весни не думали про чорні хмари, які вже виринали з півночі - Московщини. Дуже важко було в той час закликати й переконувати творити власну збройну силу - Армію.

А все ж таки українське рідне військо створилося, розрослося, боролося й захищало Україну проти нової московської навали... З середовища цього нашого війська вийшов Симон Петлюра, прізвище борця за Волю Рідного Краю, що голосно пролунало по всіх просторах України.

Під проводом Симона Петлюри Армія УНРеспубліки відродилася та продовжувала славу колишніх лицарів - героїв з-під Царгороду, Жовтих Вод, Берестечка, Батурина, Полтави... Хай же безсмертне ім'я Симона Петлюри горить в кожному українському серці, — в усіх наших грядущих поколінь! — закінчив свій реферат полк. інж. Василь Филонович.

В мистецькій частині Академії брали участь: Лілія Опихана, що співала „Велика Ти", слова Ів. Овечко, муз Василя Шутя, та ще — „Стрілецьку Пісню". — муз. М Гайворонського, при форт. супроводі проф. В. Шутя. Пані Рома Турянська деклямувала вірш А. Курдидика „Отаманові"...

Д-р Іван Рудавський виконав „Безмежнеє поле", муз. М. Лисенка і „Жита", муз. М. Гайворонського, а на вимогу присутніх — „Синю чічку", при форт. проф. В. Шутя...

„Вже більше літ двісті, як козак в неволі", муз. М. Лисенка, виконав квартет Української Православної Ліґи Молоді, в складі: Юрко Мохонь (соліст), Микола Мищенко, Анатолій Дорошенко, Матвій Войчишин.

Академія виспіванням відбулася на високому рівні, що стверджували своїми рясними оплесками присутні.

Її закінчено відспіванням „Ще не вмерла Україна."

Яким Христич

3000 ОСІБ НА УКРАЇНСЬКОМУ ДНІ В МІННЕАПОЛІСІ, МІНН.

Міннеаполіс,(мяд). Відділ УККА в Міннесоті, у продовженні традицій, цього року влаштував Український День 23 серпня в неділю. Вперше в історії української громади в Міннесоті — Укр. День відбувся в серці міста Міннеаполісу в чудовому Міннеґага Парку, в якому відбуваються від довгих років шведські дні, норвезькі, німецькі, які організуються великими національними групами цього скандинавсько - німецького стейту. Цим разом УККА підняв українську громаду до завдання зорганізувати Український День з імпозантною програмою та кинув клич, щоб на цей день прибуло щонайменше тисяча українців.

Управа УККА та актив громади став перед нечуваним до цього часу фактом: на Український День прибуло до 2000 українців та до 1000 гостей інших національностей та американської публіки. Такого здвигу української громади Міннеаполіс ще не бачив.

Довгі сотні летючок, спеціяльне видання „Вістей УККА" допомога церковних та громадських організацій на протязі двох місяців попередили приготування до Українського Дня. У приготуванні програм взяли участь найкращі мистецькі групи Твин - Сіті. Діставши дозвіл від міської управи Міннеаполіс Відділ УККА майже три місяці вів підготовку. Праця принесла овочі.

При великому, як на українську громаду в Міннесоті, здвизі народу біля естради парку, яка була вдекорована американським і українським прапорами та великим написом „Вітайте на Українському Дні", зібрались чи не всі українські мешканці Твин - Сіті: молодечі організації в уніформах, молодь в народній ноші, громадські організації, спортові, професійні, культурні, політичні та церковні громади — від чотирьох православних, двох католицьких та від громади українських євангеликів - баптистів.

Після офіційного відкриття Українського Дня головою Відділу УККА д-ром Михайлом Даниленком та американську гимну молитву відкриття виголосив о. монс. П. Леськів із української католицької церкви св. Константина, яка своїм змістом надала святочного настрою зібраній громаді та дальшій програмі.

Головним промовцем був п. Д. В. Джансон, член міської ради Міннеаполісу та республіканський кандидат на конґресмена, який почав свою промову українською мовою „вітаю вас із Українським Днем". Промова була змістовна і заторкнула чимало політичних справ на тему антибольшевицького фронту та свободи України. Також наспіли привіти від сенатора Гомфрі, губернатора Міннесоти Рольваґа та мера Міннеаполісу Нафталіна, які на імпрезу прибути не могли, бо всі були виїхали на Демократичну Конвенцію.

У мистецькій програмі виступили: Танцювальна Група Юного СУМА „Черемош", Танцювальна Група Твин-Сиґі під мист. кер. п. Кушніра Струнна оркестра Юного СУМА, оркестра під орудою п. Б Гуцала, та у завершення програми хор „Дніпро" під мист. кер. п. М. Враня.

Всі мистецькі групи та хор виконали свої точки програми бездоганно, бурі оплесків збирали юнаки і юначки у своїх танцях та балетних інсценізаціях, захоплення викликала група танцюристів п. Кушніра, серед яких замітно було вишкіл під вправною рукою. Оркестра ЮСУМА під дир. п. Олега Левицького прекрасно виконала дві точки народних мелодій.

Хор „Дніпро" співав із піднесенням та мистецьким відчуттям. Хоч парк із голосниками не дає бажаної акустики — все ж точки вийшли імпозантно.

Духовим завершенням Українського Дня була молитва, яку виголосив о. прот. Андрій Кість із української православної церкви св. Юрія.

Український національний гимн слідував по молитві.

Були також влаштовані виставки: п. Марія Процай та п. Н. Булавицька — українського народного мистецтва, п. Микола Дербуш — українська преса, поштові значки та грошові знаки з доби УНРеспубліки, п. інж. Сергій Єрмоленко — українські книжки у вільному світі. Виставки відвідувало сотні гостей.

Цілістю програми на естраді вміло керував адв. В. Анастазієвський, мистецьку програму готувала п. Катерина Гуцал, — зв'язками із неукраїнськими гостями кермував мґр. Петро Пишко і організаційними справами Українського Дня кермували п. Олекса Яцків та п. С. Кучварський. П. П. Бреславець вів пропаґанду Дня серед української громади понад два місяці, а також влаштував спортові змагання на Укр. Дні поміж УСК та Клюбом „Київ. Всі ці люди члени Управи УККА, виявили чимало ініціятиви, поклали багато праці у підготові та переведенні такого успішного Українського Дня.

Місцева преса помістила ряд заміток перед і після імпрези. Всі чотири телевізійні станції ще в цей самий день подали репортажі із Українського Дня, одна із них відмічала, що наш день був одним із найкращих національних днів, які Міннеаполіс бачив.

Українська громада була горда. Це вперше така імпреза вийшла поза рямки самої громади і кожний відчував, що вона була вдала під кожним оглядом. Цей Український День мабуть створив настрій серед усіх, про який писали „Вісті УККА в Міннесоті", щоб мати охоту знову всім зійтись. Хтось із Управи УККА замітив, що таких п'ять Українських Днів — і на шостий піп Міннеаполісу прибуде.

● Колишній президент Гаррі С. Труман на пресовій конференції вияснив, чому він не був присутній на цьогорічній Демократичній Конвенції в Атлантик Сіті, Н. Дж. Він сказав, що ощаджує час, бо пише історію Америки на основі праці про кожного американського президента. „Я вважаю, що праця за дуже важна для учнів середніх шкіл та коледжів, бо багато з них, з якими я розмовляв, є слабо поінформовані про уряд та про ті інституції, які зробили цю країну єдиною між всіми тими державами, які мають демократичну форму влади".

Засновано новий Відділ УНСоюзу в Пенсилвенії

Закінчення зі стор. 1-ої

в 150річні роковини з дня народження Тараса Шевченка, патрона УНСоюзу, вказує не лише на живучість УНСоюзу, який не постарівся і не зніміся за 70 років свого існування, але також на те, що є ще багато українських громад в ЗДА і Канаді, до яких ще не дійшов УНСоюз. Його 70-річчя якраз надається на те, щоб всі наші громади закляли в себе Відділи УНСоюзу, якщо їх ще досі не мають.

На зборах промовляли також С. Гавриш, який пояснив основи УНСоюзу, обов'язки його урядовців і можливості розбудови Відділу на один з більших осередків союзового і громадського життя. Чимало приявних, які ще не стали членами УНСоюзу, звернулися до п. Гавриша з проханням оформити їх членство у новозаложеному Відділі. П. Заворський посудив сідських привітав членів нового Відділу та запросив їх на великий ювілейний концерт в Аллентавні, який підготовляє на 8 листопада цього року його округа для відмічення 70-річчя УНСоюзу. Утворення нового Відділу УНСоюзу вітали приявні голова УККА в Рединґ Степан Павлик та Михайло Когут, голова Українсько - Американського Клюбу, в приміщенні якого відбулися збори. До першої управи Відділу одноцушно обрано на предсідника Михайла Когута, на заступника Миколу Дубика, на секретаря Степана Івасечка і на касира Степана Волянського. На голову контрольної комісії обрано д-ра Юрія Білика, а членами Федора Федіва, Анелю Корац і Михайла Лучкова. Схвалено назвати Відділ іменем Тараса Шевченка, який Відділ одержав число 48. Після зборів відбулася гостина з перекускою, яка ще довгий час задержала приявних в гостинних приміщенні місцевого Клюбу. Членів і приявні гості підмічували потребу заложення нових Відділів УНС також в сусідніх українських громадах.

Сателіт погоди „Німбус" фотографує гураґан Кліо

Вашингтон. — Випущений 28-го серпня метеорологічний сателіт „Німбус" кружляє в своїй орбіті та висилає фотографії гураґану Кліо, хоч його орбіта не є на тій висоті, яку були запланували на пусковій базі Ванденберг в Каліфорнії. „Німбус" кружляє в еліптичній орбіті, висота якої виносить 578 миль, а найнижчий пункт еліпси становить 252 милі. Та все таки сателіт „Німбус" на наказ із станції в Росмені, північна Каролайна, вислав на землю перші свої фотографії, коли кружляв понад Мехіканською затокою. Ці фота одночасно дістали різні станції в ЗДА. Вони показують гураґан Кліо, коли він проходив над стейтом Джорджія. Годину після того Бюро Погоди мало повідомляти про стан погоди на основі даних із сателіта. „Німбус" є міжнародним експериментом. Він має передавати свої фота 60-ом стаціям на землі, в тому 12 стацій є в чужих державах в цілому світі. Цей сателіт коштував досі $ 104,000,000.

● В Італії керівні державні чинники дуже стурбовані, бо президент Антоніо Сені знаходиться у шпиталі на критичній листі після того, як з початком серпня дістав мізкову атаку. За італійською конституцією — обидві палати парляменту повинні до 15-ох днів зібратись для вибору нового президента, якщо він помре або стане „перманентно нездібним" виконувати свій уряд. Покищо заступає його президент сенату Цезаре Меццаґоре, але італійці вагаються, чи проголосити недужого президента „перманентно нездібним" до виконування мандату, який важний до 1969 року.

Замість квітів на могилу Незабутнього Диригента
НЕСТОРА ФЕОФАНОВИЧА ГОРОДОВЕНКА
складаю 20 долярів
на будову школи при церкві св. Михаїла в Міннеаполісі.
Бувша хористка хору „Україна"
Надія СТЕФАНСЬКА

✠

Прот. А. Явтушенко
Бувший старшина Українських Визвольних Змагань, ініціятор і організатор Українського Вільного Козацтва в 1917-1918 рр. в Богодухові на Харківщині, учасник Першого Зимового Походу на Україну в загілля ворога, учасник у відродженні УАПЦ в 1921 році, разом з старшим рідним братом митроф. Прот. Симоном Явтушенком, небіжчик б. п. 1958 р.

З невимовним сумом і болем повідомляю все Духівництво УАПЦеркви, Вояків Визвольних Змагань і Всіх Хто знав

Митр. прот.
о. ОЛЕКСАНДРА ЯВТУШЕНКА

що Він у ніч з 25-го на 26-те серпня 1964 року, в місцевій лікарні м. Форт Вейн, Індіяна після тяжкої шлункової операції (четвертої) прийнявши Маслособорування і Святе Причастя, відійшов у Вічність на 69-му році життя.

Покійний народився 10-го березня 1896 р. в м. Харкові на Україні.

Мрія повернутися на Батьківщину, для якої Він жив і працював, не здійснилась. Отець Олександер полишив численну рідню на Україні.

Спи, Дорогий мій Друже, нехай чужа земля буде Тобі легкою, а пам'ять про Тебе берегтиметься вічно.

Тяжким горем прибита

дружина— ЄЛИСАВЕТА ЯВТУШЕНКО

†

Ділимося сумною вісткою з Родиною і Приятелями, що дня 30-го серпня 1964 року по тяжкій і довгій недузі відійшла у Вічність наша Найдорожча
ДРУЖИНА, МАМА і СЕСТРА

бл. п.
ЯРОСЛАВА МИКИТА ЗАХАРЯСЕВИЧ

проживши 55 літ.

ПАНАХИДА буде відправлена в п'ятницю, 4-го вересня 1964 року о год. 7-ій вечора в похоронному заведенні п. Талярського при 380 Maple Avenue.

ПОХОРОН відбудеться в суботу, дня 5-го вересня 1964 року о год. 9:30 ранку з похор. заведення до Української Католицької Церкви св. Михаїла при 125 Wethersfield Avenue, Hartford, Conn. — а відтак на цвинтар у Glastonbury.

Прибиті горем:

муж — МИКОЛА
син — ІГОР
сестра — ОДАРКА з мужем РОМАНОМ
сестра — НАДЯ (на Україні)
брат — ЮРІЙ з родиною
Родина

СТО ЮНИХ СУМІВЦІВ ЗАКІНЧИЛИ ВИШКІЛЬНИЙ КУРС

Оселя СУМА біля Елленвілу. — Після закінчення двох виховно - відпочинкових таборів, імени Т. Шевченка та ім. „Червоної Калини", через які пройшли понад 500 сумівців, на цій Оселі тривав Вишкільний табір „Холодний Яр" спеціяльного призначення. Він розпочався 15-го і закінчився 30 серпня іспитами юних таборовиків та великою святковою вартою з мистецькою програмою. Вишкільний табір відбувався для юнаків і дівчат з тією метою, щоб у кінці, після великої і досить навантаженої навчальної програми, вони склали іспити на впорядників. Після 20 успішно проведених зайнять з молодшим юнацтвом СУМА вони стануть впорядниками 1-го ступеня, а кращі з них — кандидатами на виховників. Так Спілка Української Молоді Америки провадить інтенсивну підготову молодої зміни для внутрішньої виховно-освідомної та гуртково-самодіяльної праці у Відділах і Осередках. До Команди останнього табору „Холодний Яр" входили: командант мґр Євген Гановський, д-р М. Кушнір — відповідальний за виховну програму, Квітка Семанишин — секретар, Ю. Романець — бунчужний, Рома Франківська — бунчужна; члени Команди: С. Іваськевич, Т. Красій, М. Носаль, І. Цішкевич, В. Кметь. Лекції читали: д-р М. Кушнір — Основи виховного діла, проф. О. Лужницький з Католицького університету у Філядельфії — Модерна історія, проф. М. Заклинський — Україна в боротьбі за незалежність, ред. В. Давиденко — Історія СУМ'у, проф. В. Будзак — Ідеологічні засади, Л. Полтава — Підсумок Року Тараса Шевченка, п-і Х. Будзак — Добра поведінка, а також д. І. Заяць, І. Кобаса, п-і Іванна Кононів, М. Солтис та Євген Гановський. Вишкільний табір успішно закінчили 100 юнаків і юначок СУМА, вибраних з 15 міст Сходу ЗДА. Однак, табір потриває ще до Маніфестаційного Здвигу, що відбудеться тут 5, 6 і 7 вересня.

НЕМА ТО ЯК НА СОЮЗІВЦІ!...

Як уже інформовано, минулої суботи, 29-го серпня, сезонові працівники Союзівки, переважно студенти високих шкіл ЗДА і Канади, влаштували концерт своєї мистецької самодіяльности, присвячуючи його першу частину поклонові Тарасові Шевченкові у 150-річчя з дня його народження. На фотознімці, зробленій під час концерту, й видно цих дівчат, що своєю працею на Союзівці під час вакацій здобувають собі фонди на дальші студії і рівночасно є справжньою окрасою та наче символом цього „шматка України на вільній американській землі", як це часто називають Союзівку. На фото у першому ряді сидять (зліва): Орися Пащак (Ірвінґтон), Капустянський (Лонґ Айленд) і Дзвінка Стефанишин (Бруклин). Сидять (зліва) у другому ряді: Оксана Городецька (Сиракюз), Ляриса Ганущак (Ню Йорк), Дозя Беднарчук (Ню Гемшир), Маруся Домарецька (Кліфтон), Люся Дорошенко (Шикаґо), Леся Васьків (Елизабет), Марійка Вішко (Джерзі Сити), Дзвінка Потикевич (Пассейк), маестро Іван Задорожний — учитель і диригент, Аня Шевченко (Шикаґо), Галя Хомин (Редінґ, Па.) Галина Дуда (Йонкерс) і Мирося Нагорняк (Шикаґо). Стоять (зліва): Бажана Філінська (Філядельфія), Ліда Величко (Сиракюз), Дзвінка Кришталович (Клівленд), Емілія Захарія (Іст Медов, Н. Й.), Люся Матвієнко (Ню Гейвен), Іванка Осідач (Філядельфія), Христя Чапля (Юніон, Н. Дж.), Анна Рогожинська (Філядельфія), і Арета Коваль (Асторія).

„Молодіжне кафе"

„Вечірні кафе для молоді породжені самим життям, завоювали популярність, і виникають останнім часом неначе гриби після дощу... Як ентузіястам мирно „співіснувати" з торговельними працівниками?... Молодь справді тягнеться до кафе, поспішає туди після трудового дня. Її ваблять не тільки легка музика, танці, але й цікаві зустрічі за чашкою кави, захоплюючі конкурси, д и с п у т и"... У Києві вже працюють на самооплаті такі кафе для молоді: „Мрія" на вулиці Леонтовича, де відбуваються читання віршів і навіть виставки картин, „Марічка", „Маяк", „Веселка". „Незабаром ще кілька молодіжних кафе з'являться на підприємствах та будовах столиці". („Радянська Культура" з 27 серпня).

● **Княжна Маргарита**, сестра королеви Єлисавети II, мала прикру пригоду, коли разом з своїм чоловіком подорожувала яхтою багатиря Аґи Хана по Середземному морі. Недалеко Сардинії яхта наїхала на скелю і княжна Маргарита вискочила за борт в рятунковому поясі. Її й інших подорожніх вирятовано. Княжна Маргарита і Аґа Хан відмовились будь-що сказати про це.

Різне

● ШУКАЄТЬСЯ КІМНАТИ ●

Нова уніформа для школярів в Україні

За повідомленням совєтської преси виходить, що вже цього року частина школярів прийшла першого вересня до шкіл у нових уніформах, проєкти яких опрацював Київський будинок моделів. Там же тепер працюють над проєктом уніформ для учениць. Хлоп'яча уніформа мало відмінна для учнів усіх кляс, від 1-ої до 10-ої. На голові — берет, всі мають короткі курточки із застібкою згори вниз, бічними кишенями, при чому у старшоклясників кишені прорізані навскіс; на спині — хлястик - пояс, що легко стягає куртку в стані. Учні 1 — 4 кляс мають короткі штани для теплих пір року; всі мають довгі штани, без згорток унизу, синьо-зеленавого відтінку. Старші учні повинні носити в свята білу сорочку з краваткою. Влітку уніформу можна носити без куртки, випускаючи сорочку поверх штанів. Усі куртки однобортові і мають всередині внутрішню кишеню. В уніформі немає нічого з українського традиційного одягу, вона скорше нагадує шкільне убрання французьких дітей. Але треба відмітити, що цю уніформу зобов'язані носити учні тільки Української ССР.

В справі „Фонду Оборони Історичної Правди України"

В XI Міжнароднім Конґресі Історичних Наук в Стокгольмі 1960 р. брала участь поважна делеґація українських істориків під проводом проф. Миколи Чубатого в такім складі: Ю. Борис, Б. Кентржинський (Швеція), Т. Мацьків, І. Рудницький, Я. Пеленський (ЗДА) та П. Феденко (Німеччина). Участь українців істориків в цім Конґресі була успішна, бо організаторам української делеґації удалося примістити на Слов'янській Комісії того Конґресу дві доповіді на українську тематику: Миколи Чубатого: „Київська Русь та початок Трьох східно - слов'янських націй: української, російської та білоруської" та Богдана Кентржинського на тему: „Гетьман Мазепа та його Революція проти Росії". Інші учасники Конґресу брали участь в дискусіях над доповідями чужих істориків, теми яких були зв'язані з питанням України.

Негайно по Конґресі Комітет виїзду українських істориків до Стокгльму, який створився був в Ню Йорку, плянував видати матеріяли до участи українців істориків в цім Конґресі друком в англійській мові та розіслати цю публікацію всім історикам світу учасникам Конґресу біля 1.800 осіб.

З браку фондів справа ця довго затяглася. В міжчасі голоси українців - істориків в дискусії були надруковані в урядовій публікації Конґресу і д-р Кентржинський опублікував свою доповідь в одним німецькім журналі; тому властиво залишилася справа доповіді проф. Чубатого, на основну тему української історії. Доповідач прийшов до переконання, що публікування одної доповіді друком не принесло б великої користи для української науки та української справи, бо звичайно одногодинна доповідь не може мати більше ніж 20 сторінок друку та не може мати всіх тих наукових джерельних доказів, які переконують вчений світ про слушність чи неслушність справи.

Всеж таки підписаний, заохочений тим успіхом, що в дискусії над його доповіддю в Стокгольмі брали живу участь два видатні совєтські вчені члени Академії Наук СССР, Б. Рибаков та М. Тихомиров, як також вислідом дискусії, яка довела, що українська історична правда стоїть на сильних наукових основах, що їх не могли захитати навіть вчені такої високої кляси, як академіки Б. Рибаков та М. Тихомиров, вирішив переробити свою доповідь в окрему працю, базовану на широкому джерельному матеріялі.

Автор вирішив цю працю видати насамперед в українській мові, а потім щойно англійською мовою та розіслати її на біля 1.800 адрес істориків світа. Праця в українській мові вже 1963 р. була готова і щойно тепер вийшла як 178 том Записок Наукового Товариства ім. Шевченка п. з. „Княжа Русь - Україна та виникнення Трьох Східно - слов'янських Націй". Кошти видання для Европейського НТШ покрила Організація Оборони Чотирьох Свобод України в ЗДА.

Плянованим англійським виданням к н и ж к и заінтересувалися деякі гуртки українського поселення в ЗДА; самочинно початок до збирання пожертв дав гурт громадян у Вашинґтоні, членів місцевого Відділу „Провидіння". Їх жертви були складані на окреме конто в Українській Щадниці у Філядельфії на рахунок Ч. 2133 п. н. „Гісторікал Фавнд". Нині ці жертви вже перейшли суму 1.500 дол. та поволі далі напливають. Ця сума одначе далеко не вистачальна на видання тої книжки англійською мовою та безкоштовне розіслання її на біля 1800 адрес, історикам всіх народів, учасникам Конґресу в Стокгольмі. Саме приготування рукопису англійського видання, включно з переписуванням шістьох мап з англійськими написами, буде коштувати біля 700 дол. Цілість коштів перевищить суму чотири тисячі долярів. Щоб виконати цілий той плян, потрібні дальші пожертви.

Мило мені повідомити українських громадян, заінтересованих тією справою, що англійське видання тієї книжки вже підготовляється; відбувається переклад та перерібка тексту і перерисовування мап.

Сподіваюся, що ця праця буде покінчена перед осінню та що англійське видання праці зможе появитися з кінцем року, якщо будуть зібрані потрібні фонди.

Якщо хочемо принести нашій нищеній науці та нашій батьківщині найвартіснішу, бо наукову допомогу, то будьмо щедрі в пожертвах на „Фонд Оборони Історичної Правди України".

Чеки або грошові перекази в и п о в н е н і на: „Acc. 2133 Гісторікел Фавнд" просимо пересилати просто до банку на таку адресу: Ukrainian Savings and Loan Association 1321 Lindley Ave., Philadelphia 41, Pa.

Коли тільки почалася збірка пожертв на „Фонд Оборони Історичної Правди України", писалося, що жертводавці, які складуть на ту ціль суму найменше 5 дол., дістануть англійський примірник тієї книжки безплатно. Тому просимо тих жертводавців, які бажають дістати ту книжку, подавати своє прізвище й адресу на адресу підписаного.

Nicholas Chubaty
47 Park Avenue
Wyckoff, N. J. 07481

Розшуки

Пошукую
п. Михайла КЛИМКО
який перебуває в околиці Ню Йорку. Я є його близько знайома. Прошу напиши на мою слідуючу адресу:
Галина ПОЛИВКА
863 W. Dorchester
Palatine, Illinois 60067

Пошукую у важній справі стриєчного брата Павла ДОВЛАНЯ син Федька, походить з с. Остапє, пов. Скалат, Зах. Україна. Має перебувати в Канаді. Хто знав би про нього, або він сам, зволить зголоситись на адресу:
John Dowhan
40 Washington Parkway
Bayonne, N.J. 07002
Канадійські часописи, прошу про передрук.

● FOR SALE ●

У Львові вийшла книга про Олександра Мишугу

Аґентство преси „Карпати" принесло 27 серпня таку вістку:

„Відомий італійський композитор Руджеро Леонкавалло на клявірі своєї опери „Паяци", подарованому видатному українському співакові Олександрові Мишузі, зробив напис: „Не уявляю, що партію Каніо можна співати краще, ніж це робить сеньйор Філіппі Мишуга". Образ чудового українського артиста, який здобув світову славу, громадянина - патріота яскраво постає з сторінок книги „Видатний співак", що цими днями вийшла у світ у Львівському видавництві „Каменяр". Далі це ж аґентство повідомляє, що в книзі зібрані статті та спогади про Олександра Мишугу: покійного Максима Рильського, який написав і вступну статтю, Станіслава Людкевича, Євгена Кротевича, Антона Манастирського та ін. Можна припускати, що в тій книзі буде викреслено все, що характеризує Олександра Мишугу, як свідомого українця, патріота - соборника.

Збори Відділів Українського Народного Союзу

СУБОТА, 5-го ВЕРЕСНЯ 1964 р.

БРУКЛИН, Н. Й. Квартальні збори Т-ва ім. Б. Хмельницького — 158 Відд. о год. 8-ій веч. в залі УНДому при 216-218 Grand St. Управа просить вирівняти залеглості у вкладках, найдалі до 25 цього місяця. — Ю. Павчак, предс., П. Дубовецький, секр.

НЕДІЛЯ, 6-го ВЕРЕСНЯ 1964 р.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Місячні збори Т-ва „Українська Січ" — 39 Відд. о год. 3-ій по пол. в залі УНДому. Побір вкладок в суботу 5 вересня від год. 7-10 веч. і в неділю 6 вересня від год. 12-3 по пол. — Управа.

● **Філядельфійська поліція** перевела ревізію в головній квартирі Чорних Муслімів, де сконфіскувала один револьвер, два баґнети та частини до бомб. Заарештовано Влек Мусліма Шейка Мухаммеда. Він був вже чотири рази арештований. Минулого тижня в п'ятницю він поширював вістку між муринами про те, що поліція вбила одну негритянську жінку, хоч це була його видумка.

Real Estate

Збільшена продукція в автомобільній промисловості перед можливим страйком

Ню Йорк. — В автопродукції панує оживлений рух, бо всі фірми хочуть випродукувати якнайбільше авт до 9-го вересня, коли може початися страйк в корпорації Крайслера, якщо до того часу не прийде до порозуміння в справі продовження контракту про працю. Спілка Об'єднаних Автомобільних Робітників вирішила почати страйк тільки в одній із більших автомобільних корпорацій, вибравши собі як жертву Корпорацію Крайслера, найменшу між великою трійкою: Дженерел Моторс, Форд і Крайслер. Тимчасом приспішують продукцію і в минулому тижні випродуковано 95 000 авт; збільшеної продукції сподіваються і в цьому тижні. На початку серпня працедавці авт мали на продаж 1 200 000 нових авт, тепер запас виносить тільки 900 000 возів, але це не є завеликий запас в порівнянні з тим великим рухом, який панує на автовому ринку. Якщо не буде страйку, то в цьому місяці сподіваються випродукувати 690 000 авт, на 37 відсотків більше, як у вересні 1963-го року.

Індекс цін становив в липні 108.3 відсотка

Вашинґтон. — Департамент праці повідомляє, що індекс цін в липні цього року виносив 108.3 відсотка, на 0.3 відс. більше, як в червні цього року, і на 1.1 відсотка більше в порівнянні з липнем 1963-го року. Липневе збільшення цін свідчить про те, що тепер треба було заплатити $10.83 за ті харчі, як в 1957-1959 роках пересічно коштували $10. Індекс коштів прожитку збільшився тому, що зросли в липні ціни на м'ясо, свіжі овочі та городину. В липні звичайно зростають ціни на харчі, минулого року липневе збільшення виносило 0.5 відсотка. Ціни на м'ясо в липні були аж на 2.4 відсотка більші в порівнянні з червнем ц. р., а ціни на овочі й городину на 1.7 відсотка більші. Це сталося тому, що була посуха цього літа. Типічна родина промислового робітника заробляла в липні — $92.18.

ЗМІНА АДРЕСИ

До Адміністрації „СВОБОДИ"
81-83 Grand Street
(P. O. Box 346)
JERSEY CITY, N. J. 07303

Долучую 10 центів — прошу змінити мою адресу.

Моя СТАРА АДРЕСА була:

ЧИСЛО ВІДДІЛУ (якщо член УНС) ....

Ім'я і прізвище: ....

Адреса: ....

....

Моя НОВА АДРЕСА така:

Ім'я і прізвище: ....

Адреса: ....

....

ТАРЗАН, ч. 5301. Хоче позбутися незнайомця!

Бетті дбайливо дивилася, як несли Адама до дому. — Я сподіваюся, що він виздоровіє. Він властиво добре виглядає, чи ж не так?

— Це правда, доню, це вже все зроблено, — сказав Сем нетерпеливо. — А тепер слухай мене...

— Як тільки оцей незнайомець видужає, він мусить негайно відійти!